

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra profesního a personálního rozvoje

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

**Podpora kariérového rozvoje žáků
na vybrané střední odborné škole**

Bakalářská práce

Autor: Alena Geršlová

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Hloušková, Ph.D.

2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Alena Geršlová

Kariérové poradenství a vzdělávání

Název práce

Podpora kariérového rozvoje žáků na vybrané střední odborné škole

Název anglicky

Support for the career development of students at a selected secondary vocational school

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je popsat způsoby podpory kariérového rozvoje žáků vybrané střední odborné školy.

Metodika

V teoretické části bakalářské práce bude provedena rešerše odborné literatury na téma kariérového poradenství a kariérového vzdělávání. Aktuální stav poznání z oblasti kariérového poradenství a kariérového vzdělávání bude zasazen do kontextu priorit rozvoje středních odborných škol a současného stavu kariérového poradenství na středních odborných školách v ČR.

Praktická část bude mít podobu případové studie, kde na základě analýzy vybraných dokumentů školy a polostrukturovaných rozhovorů s pedagogickými pracovníky školy budou identifikovány způsoby, jak kariérové poradenství a kariérové vzdělávání podporuje kariérový rozvoj žáků vybrané školy.

Postup zpracování BP – doporučené termíny:

- 1) do dubna 2023 – zadávací list – formulace cíle a metodiky
- 2) do konce září 2023 – většina teoretické části práce
- 3) do konce prosince 2023 – dokončení praktické části práce
- 4) leden 2024 – finalizace a úpravy práce
- 5) únor 2024 – odevzdání bakalářské práce

- veškeré části je nutné konzultovat s vedoucím práce
- domluvit si pravidelné konzultace jednotlivých částí práce
- nutná konzultace k metodologii případové studie vybrané střední odborné školy

Doporučený rozsah práce

40

Klíčová slova

kariérové poradenství, kariérové vzdělávání, kariérový rozvoj, střední odborné školy, dovednosti řízení kariéry

Doporučené zdroje informací

- GIANT, Nikki. Life skills and career coaching for teens: a practical manual for supporting school engagement, aspirations and success in young people aged 11-18. London: Jessica Kingley Publishers, 2018. ISBN 978-1-78592-610-5.
- HLAŘO, Petr et al. Kariérová adaptabilita: její podoby, proměny, souvislosti a role v životě mladých dospělých procházejících středním odborným vzděláváním. Vydání první. Brno: Masarykova univerzita, 2020. 208 stran. ISBN 978-80-210-9666-0.
- CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu : základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-247-5326-3.
- KNOTOVÁ, Dana. Školní poradenství. Praha: Grada Publishing, 2014. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4502-2.
- PRŮCHA, Průcha, 2019. Odborné školství a odborné vzdělávání. Praha: Wolters Kluwer. ISBN: 978-80-7598-158-5.
- PÝCHOVÁ, Silvie et al. Kariérové poradenství na každý pád. Praha: Wolters Kluwer, 2020. 110 stran. Řízení školy. ISBN 978-80-7598-604-7.
- ŠÍMOVÁ, Barbora, Jiří ČERNÝ a Magda SHYMON, 2012. Kariérové poradenství na středních školách. Brno: Tribun EU. ISBN 978-80-263-0238-4.
- ŠVAŘÍČEK, Roman; ŠEĎOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0644-6.
-

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – IVP

Vedoucí práce

Mgr. Lenka Hloušková, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra profesního a personálního rozvoje

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2023

Mgr. Jiří Votava, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2023

prof. Ing. Petr Valášek, Ph.D.

Pověřený ředitel

V Praze dne 29. 02. 2024

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Podpora kariérového rozvoje žáků na vybrané střední odborné škole

vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Prohlašuji, že jsem nástroj AI využila v souladu s vnitřními předpisy univerzity a principy akademické integrity a etiky. Na využití těchto nástrojů v práci vhodným způsobem odkazuji.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V dne

.....
(podpis autora práce)

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala vedoucí práce Mgr. Lence Hlouškové, Ph.D., za její odborné připomínky a trpělivost během celého procesu tvorby této bakalářské práce. Velké díky patří PhDr. Mgr. Heleně Zelníčkové, Ph.D., která mi poskytovala mentoringovou podporu. Za precizní korekturu textu děkuji Mgr. Dagmar Dvořákové. Současně moc děkuji všem účastníkům rozhovorů, za jejich čas a ochotu sdílet své zkušenosti. A samozřejmě největší díky patří mé rodině, že mě po celou dobu studia podporovala a vydržela to se mnou.

Abstrakt

Téma bakalářské práce s názvem *Podpora kariérového rozvoje žáků na vybrané střední odborné škole* je zaměřeno na možnosti kariérového vzdělávání a kariérového poradenství v podpoře kariérového rozvoje žáků vybrané střední odborné školy. Práce je rozdělena na dvě hlavní části teoretickou a praktickou část.

Teoretická část je postavena na rešerši odborné literatury a po představení hlavních pojmů (např. kariérové vzdělávání, dovednosti pro řízení kariéry apod.) jsou možnosti kariérového vzdělávání a kariérového poradenství ukotveny v kurikulárních dokumentech středního odborného vzdělávání.

Hlavním cílem empirického šetření je zjistit, jak jsou žáci vybrané střední odborné školy podporováni ze strany školy v jejich kariérovém rozvoji. Pro účely praktické části bakalářské práce jsem zvolila kvalitativní přístup, konkrétně případovou studii vybrané střední odborné školy. Empirická data jsem sbírala pomocí analýzy dokumentů školy a polostrukturovaných rozhovorů s garanty předmětových komisí, výchovnou poradkyní a ředitelkou školy.

Klíčová slova

kariérové poradenství, kariérové vzdělávání, střední odborné vzdělávání, dovednosti pro řízení kariéry

Abstract

The topic of the bachelor's thesis entitled Support for the career development of pupils at a selected secondary vocational school is focused on the possibilities of career education and career counseling in support of the career development of pupils of a selected secondary vocational school. The work is divided into two main parts, a theoretical and a practical part.

The theoretical part is based on a thorough research of professional literature, on which main terms (e.g. career education, skills for career management) are defined and potential methods of anchoring of career education and career counseling in the curriculum documents of secondary vocational education are presented.

The main objective of the empirical investigation is to find out how the students of the selected secondary vocational school are supported by the school in their career development. For the purposes of the practical part of the bachelor's thesis, I chose a qualitative approach, specifically a case study of a selected secondary vocational school. I collected empirical data using the analysis of school documents and semi-structured interviews with the guarantors of the subject committees, the educational advisor and the school principal.

Keywords

career counseling, career education, secondary vocational education, career management skills

OBSAH

1 ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ VÝCHODISKA.....	11
2 Cíl a metodika	11
3 Kariérové poradenství a kariérové vzdělávání v kurikulárních dokumentech středního odborného vzdělávání.....	12
3.1 Strategie vzdělávací politiky 2030+	14
3.2 Dlouhodobý záměr vzdělávání v ČR 2023-2027.....	15
3.3 Rámcové vzdělávací programy.....	16
3.4 Školní vzdělávací program	18
4 Kariérové vzdělávání v kurikulu středních odborných škol	20
4.1 Programy kariérového vzdělávání	22
4.2 Průřezové téma Člověk a svět práce	24
5 Kariérové poradenství.....	25
5.1 Dovednosti pro řízení kariéry – CMS.....	27
6 Shrnutí teoretické části.....	29
PRAKTICKÁ ČÁST	30
7 Průzkumné šetření.....	30
7.2 Charakteristika místa šetření.....	31
7.3 Oblast šetření	32
7.4 Analýza průřezového tématu Člověk a svět práce.....	35
7.4.1 Praktické vyučování.....	35
7.4.2 Ekonomika	37
7.4.3 Základy přírodních věd.....	38
7.4.4 Občanská nauka	39

7.4.5 Český jazyk a literatura.....	41
7.5 Realizace polostrukturovaných rozhovorů	43
7.6 Analýza rozhovorů.....	45
7.7 Rozhovory s širším vedením školy	51
8 Shrnutí praktické části	52
9 Závěr	53
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	55
SEZNAM TABULEK	60
SEZNAM OBRÁZKŮ	60
SEZNAM PŘÍLOH.....	61
Příloha č. 1	
Příloha č. 2	
Příloha č. 3	
Příloha č. 4	
Příloha č. 5	
Příloha č. 6	
Příloha č. 7	

1 ÚVOD

Ve společnosti se stále rychleji objevuje mnoho změn. Společenské, technologické, ekonomické, kulturní, ale v současnosti i změny, které přináší digitalizace a globalizace, a my na ně potřebujeme umět reagovat. Je třeba sledovat nové trendy na pracovním trhu, poptávku po dovednostech a kompetencích, posilovat konkurenceschopnost a k tomu všemu je žádoucí budovat si vztah ke vzdělávání a učení. Pro jednotlivce je vzdělání klíčové, může nás vybavit potřebnými dovednostmi, díky kterým obstojíme v rychle se měnící společnosti (MŠMT, 2019, s. 1).

Nejen jednotlivci, ale i vzdělávací systém musí reagovat na měnící se prostředí. Cílem vzdělávání by mělo být motivovat jedince k učení a vybavit ho kompetencemi, které dokáže využít v dynamicky se měnícím světě ve prospěch vlastního rozvoje i celé společnosti. S tím souvisí i motivace jedinců k poznání sebe sama a k ujasnění si cílů a možností jejich dosažení. Toto jsou nejen obecné cíle vzdělávání, ale i kariérového vzdělávání a kariérového poradenství ve školách (Sultana, 2018, s. 17).

Jedním ze způsobů, jak toho docílit, je proměna organizace a způsobu odborného vzdělávání v ČR. Přizpůsobit obsah, metody a formy vzdělávání, vytvořit takové prostředí, které bude pro všechny spravedlivé, podnětné a bezpečné (Fryč, Matušková, Katzová, 2020, s. 5–8).

Cílem kariérového poradenství a kariérového vzdělávání je rozvíjet dovednosti pro řízení vlastní kariéry, které pomohou jedinci zkoumat, plánovat a rozvíjet se v průběhu celého života (Sultana, 2018, s. 17), tj. podporovat kariérový rozvoj každého žáka a během jeho odborného vzdělávání mu navíc pomáhat definovat a upevňovat jeho profesní identitu. Je proto důležité zaměřit pozornost na kariérové poradenství ve školách s cílem poskytovat podporu služeb kariérového poradenství a jejich individualizaci (Fryč, Matušková, Katzová, 2020, s. 37).

Od samého začátku mé profesní dráhy jsem měla tu možnost pracovat v prostředí vybrané střední odborné školy. Mým osobním zájmem se stala otázka, jak efektivně škola připravuje své žáky na jejich budoucí kariéru prostřednictvím kariérového

vzdělávání a kariérového poradenství. Skrze tuto práci jsem se rozhodla pomocí analýzy a rozhovorů ukázat aktuální stav kariérového vzdělávání a kariérového poradenství naší školy.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí, teoretické a praktické. Teoretická část práce poskytuje přehled o středním odborném vzdělávání, kurikulárních dokumentech a jejich vztahu ke kariérovému vzdělávání a kariérovému poradenství. Kariérové vzdělávání je nedílnou součástí průřezového tématu Člověk a svět práce, které společně s kariérovým poradenstvím poskytuje prostor pro získávání dovedností pro úspěšné řízení vlastní kariéry.

Praktická část přináší hloubkovou analýzu kariérového vzdělávání na vybrané střední odborné škole. Zde je využita kombinace případové studie a provedených rozhovorů, které umožňují nahlédnout do konkrétního prostředí a praktických aplikací kariérového vzdělávání.

Taková je struktura a cíle této bakalářské práce, která se snaží přispět k lepšímu porozumění problematice kariérového vzdělávání a kariérového poradenství ve středním odborném vzdělávání. Předmětem šetření bylo zjistit, jakým způsobem dochází k propojení aktivit, které mají žákům pomáhat uvědomovat si, co je pro ně v jejich budoucí kariéře důležité.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

2 Cíl a metodika

Cílem této bakalářské práce je podrobněji popsat metody a způsoby podpory kariérového rozvoje žáků na vybrané střední odborné škole.

V teoretické části bakalářské práce bude na základě rešerše odborné literatury přehledně zmapováno začlenění kariérového vzdělávání a kariérového poradenství do kurikulárních dokumentů středního odborného vzdělávání.

V praktické části budou provedeny analýzy vybraných dokumentů školy a polostrukturovaných rozhovorů s pedagogickými pracovníky školy. Tento přístup umožnil identifikovat způsoby, jak kariérové poradenství a kariérové vzdělávání podporuje kariérový rozvoj žáků na vybrané střední odborné škole.

3 Kariérové poradenství a kariérové vzdělávání v kurikulárních dokumentech středního odborného vzdělávání

Odborné vzdělávání je významnou součástí vzdělávacího systému v ČR. Hlavním cílem odborného vzdělávání je získání odborné kvalifikace, kterou budou absolventi využívat ve svém profesním životě. Současně má zajišťovat předpoklady pro samostatné rozhodování, osobní rozvoj i celoživotní učení tak, aby žák mohl vést kvalitní a plnohodnotný život (Fryč, Matušková, Katzová, 2020, s. 35).

Průcha (2019, s. 11) popisuje odborné vzdělávání jako *„rozsáhlý systém, tj. komplex dílčích segmentů, skupin zúčastněných subjektů, specifických druhů institucí, procesů v nich probíhajících a produkujících určité výsledky a efekty a dále determinant působících na celý tento systém.“*

Odborné vzdělávání zajišťují specializované vzdělávací instituce – školy a zčásti i mimoškolní vzdělávací zařízení. Vzhledem k tomu, že typy a stupně škol odborného vzdělávání se v jednotlivých zemích liší, používá se k označení dosaženého vzdělání Mezinárodní standardní klasifikace vzdělávání – International Standard Classification of Education – ISCED 2011. V České republice lze dosáhnout odborného vzdělání ve třech úrovních:

- Střední (vyšší sekundární) vzdělávání – ISCED 3
- Postsekundární neterciární vzdělávání – ISCED 4
- Krátký cyklus terciárního vzdělávání – ISCED 5 (Průcha, 2019, s. 16-17).

Nejpočetnější a nejvýznamnější úroveň odborného vzdělávání je střední odborné vzdělávání (Průcha, 2019, s. 16-17). Pro úroveň ISCED 3 se pro účely mezinárodního srovnání používá termín „vyšší sekundární vzdělávání“. Na tuto úroveň žáci v rámci českého vzdělávacího systému vstupují ve věku 14–16 let po ukončení základní školy (Evropská komise/EACEA/Eurydice, 2020, s. 11). Vzdělávací programy na úrovni ISCED 3 se rozlišují na dvě kategorie – všeobecné a odborné (Evropská komise/Eurydice, 2023). Vyšší sekundární vzdělávání i v odborném vzdělávání (viz tabulka 1) umožňuje získat certifikát (maturitní vysvědčení), který žákům garantuje úplné střední vzdělání s možností pokračovat v terciárním vzdělávání. Pokud žáci získají výuční list mají kvalifikaci uplatnitelnou na trh práce.

Tabulka 1 Klasifikační kódy pro dosažené vzdělání v úrovni ISCED 3

Kategorie		Podkategorie	
34	Vyšší sekundární všeobecné vzdělávání	342	Částečné dokončení úrovně, bez přímého přístupu k postsekundárnímu neterciárnímu vzdělávání nebo terciárnímu vzdělávání.
		343	Ukončení úrovně, bez přímého přístupu k terciárnímu vzdělávání (ale může poskytnout přímý přístup k postsekundárnímu neterciárnímu vzdělávání).
		344	Ukončení úrovně s přímým přístupem k terciárnímu vzdělávání (může také poskytnout přímý přístup k postsekundárnímu neterciárnímu vzdělávání).
35	Vyšší sekundární odborné vzdělávání	352	Částečné dokončení úrovně, bez přímého přístupu k postsekundárnímu neterciárnímu vzdělávání nebo terciárnímu vzdělávání.
		353	Ukončení úrovně, bez přímého přístupu k terciárnímu vzdělávání (ale může poskytnout přímý přístup k postsekundárnímu neterciárnímu vzdělávání).
		354	Ukončení úrovně s přímým přístupem k terciárnímu vzdělávání (může také poskytnout přímý přístup k postsekundárnímu neterciárnímu vzdělávání).

Zdroj: Český statistický úřad, 2013

Rozvinutá struktura odborného školství v České republice je výsledkem dlouhého vývoje. Současné úpravy, nařízení vlády č. 211/2010 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, jsou kodifikovány zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších úprav (MŠMT, Školský zákon).

3.1 Strategie vzdělávací politiky 2030+

Strategie vzdělávací politiky 2030+ plynule navazuje na Strategii vzdělávací politiky ČR 2020+. Hlavním posláním dokumentu je stanovit směr rozvoje českého školství a priority investic do dalšího desetiletí. Zaměřuje se na obsah vzdělávání a jeho proměnu a dále na snížení sociální nerovnosti (Fryč, Matušková, Katzová, 2020, s. 9).

Hlavním cílem odborného vzdělávání je připravit absolventa, který bude plně kvalifikovaný na výkon svého povolání a bude připraven se dále vzdělávat. Aby bylo možné připravit plně kompetentní absolventy, je klíčové zajistit spojitost mezi jednotlivými obory a logické navázání oborové kvalifikace na získání odpovídajícího stupně vzdělání. Takto lze garantovat, že žáci budou připraveni pro své další profesní výzvy (Fryč, Matušková, Katzová, 2020, s. 35).

Jedním ze strategických cílů Strategie 2030+ je proměna obsahu vzdělávání a způsobu jeho osvojování. V odborném vzdělávání bude probíhat revize rámcových vzdělávacích programů a úprava podmínek pro získání profesní kvalifikace a dosažení stupně vzdělání (Strategie 2030+, s. 37). Po revizi RVP je pak cílem vytvořit aktuální vzdělávací programy, které budou reagovat na současnou situaci na trhu práce (Fryč, Matušková, Katzová, 2020, s. 26-28). Současně má být zaměřena pozornost i na rozvoj kariérového poradenství a je třeba jasně definovat jeho roli ve školách, podporovat jeho průběžný rozvoj a individualizovat poskytované služby (Strategie 2030+, s. 37).

Implementace Strategie 2030+ bude probíhat ve třech obdobích a je zapracována do Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky (MŠMT, 2023).

3.2 Dlouhodobý záměr vzdělávání v ČR 2023-2027

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky 2023-2027 je zpracován podle zákona 561/2004 Sb. § 9 odst. 1. Klíčovou roli při přípravě hraje dokument Strategie 2030+ vzdělávací politiky České republiky (MŠMT, 2023, s.166). Obsahový rámec tohoto dokumentu vymezuje školský zákon č. 561/2004 Sb. Vychází z řady dalších dokumentů a analytických prací, které srovnávají dnešní situaci a předpoklady dalšího rozvoje krajů i celé ČR (MŠMT, 2023, s. 33).

Prioritní cíle dlouhodobého záměru ve středním odborném vzdělávání jsou:

- inovovat soustavu oborů vzdělání a revidovat rámcové vzdělávací programy středního vzdělávání,
- zdokonalit systémy přijímacího řízení a ukončování středoškolského vzdělávání,
- zvýšit zapojení zaměstnavatelů a věcně příslušných resortů, podporovat zavádění a posilování prvků duálního vzdělávání,
- zaměřit vzdělávání na získávání kompetencí potřebných pro aktivní život – profesní, občanský a osobní,
- snížit riziko předčasných odchodů ze vzdělávání (DZ, 2023-2027, s. 73-74).

Pro naplňování uvedených cílů je třeba zaměřit pozornost na kariérové vzdělávání a kariérové poradenství ve školách, které se podílí na kariérovém rozvoji každého žáka a posílení jeho profesní identity. Jednou z cest, jak těchto cílů dosáhnout, je zapracování kariérového rozvoje žáků do rámcových vzdělávacích programů (DZ, 2023-2027, s. 73-74).

3.3 Rámcové vzdělávací programy

Jedny z kurikulárních dokumentů, které vymezují požadavky na vzdělávání a očekávané výsledky vzdělávání, jsou rámcové vzdělávací programy (RVP). Rámcové vzdělávací programy pro střední odborné vzdělávání jsou rozříděné podle kategorií platné soustavy oborů vzdělání, které najdeme v nařízení vlády č. 211/2010 Sb. Pro každý obor vzdělávání dané kategorie vzdělání existuje jeden rámcový vzdělávací program (Veteška a Tureckiová, 2008, s. 71).

RVP jsou ukotveny v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (dále školský zákon) (MŠMT, 2019) a jsou závazné pro všechny střední odborné školy, které v souladu s nimi vyvábějí školní vzdělávací programy. Rámcové vzdělávací programy jsou otevřenými dokumenty, které se přizpůsobují situaci na trhu práce a dle potřeby jsou inovovány (Edu.cz, 2023).

Struktura rámcového vzdělávacího programu je vymezena školským zákonem § 4. Má 12 kapitol a některé z nich jsou společné pro všechny RVP. Rámcový vzdělávací program vymezuje vzdělávací cíle, klíčové a odborné kompetence a očekávané výsledky vzdělání a tomu je přizpůsoben obsah vzdělávání. Cíle vzdělávání vyjadřují požadavky na vzdělanostní a osobnostní rozvoj žáků. Jsou v nich zahrnuty hodnoty, postoje, poznatky, porozumění a praktické dovednosti. Vymezují záměr výuky a její výsledky (RVP, EO, s.4). RVP odborného vzdělávání vymezuje 4 cíle vzdělávání pro 21. století – učit se učit, učit se poznávat, učit se být, učit se žít s ostatními (RVP, EO, s. 3), ale způsob dosažení těchto cílů je v kompetenci každé střední školy.

Na všeobecné vzdělávání je v poslední době kladen velký důraz. Díky všeobecnému vzdělávání získávají absolventi středních odborných škol kompetence k celoživotnímu vzdělávání, kompetence k porozumění současným jevům ve společnosti, kompetence pro rychlý vývoj vědy a techniky. K nejdůležitějším kompetencím však patří přizpůsobení se novým životním i pracovním podmínkám. Klíčové kompetence, základní ekonomické vzdělávání, informační a komunikační technologie a požadované gramotnosti jsou nedílnou součástí moderního středního odborného vzdělávání (Veteška a Tureckiová, 2008, s. 72-78).

Kromě učiva jsou v RVP pro střední odborné vzdělávání vymezena tato průřezová témata: individuální příprava na pracovní trh, svět vzdělávání, svět práce, podpora státu ve sféře zaměstnanosti. Průřezová témata se prolínají napříč jednotlivými předměty. Jejich cílem je rozvíjet klíčové dovednosti, hodnoty a kompetence pro osobní i profesní rozvoj žáků (RVP, EO, s. 68-69).

Kariérové poradenství a kariérové vzdělávání se objevuje v průřezovém tématu Člověk a svět práce. Jedním z cílů tohoto tématu je seznámit žáky s kariérovým poradenstvím. Jednotlivé okruhy průřezového tématu Člověk a svět práce je třeba začlenit do školního vzdělávacího programu. Jako celek pokrývají různé oblasti kariérového vzdělávání, jako např. svět práce, svět vzdělávání, příprava na pracovní trh ... Kariérovému vzdělávání je třeba se věnovat po celou dobu studia, a to nejen v hodinách vyučovacího předmětu, ale i jinými aktivitami (RVP, EO, s. 68-69).

Jednotlivé okruhy tématu jsou začleněny do školního vzdělávacího programu do složek všeobecného i odborného vzdělávání. Výuka tematických okruhů by měla být naplánována tak, aby se žák učil prakticky řešit konkrétní situace, se kterými se může setkat na pracovním trhu (MŠMT, 2020, s. 66-68).

3.4 Školní vzdělávací program

Povinnou součástí dokumentace školy, podle kterého se realizuje vzdělávání v daném oboru vzdělání, je školní vzdělávací program (ŠVP). Tento dokument je vytvářen pedagogickými pracovníky každé školy v ČR. Závazným dokumentem při tvorbě ŠVP je RVP daného oboru vzdělání. Název školního vzdělávacího programu si škola určuje sama. Je vydáván a schvalován ředitelem příslušné školy a musí být zpřístupněn veřejnosti. Jeho naplnění kontroluje Česká školní inspekce (Edu.cz, 2022 a).

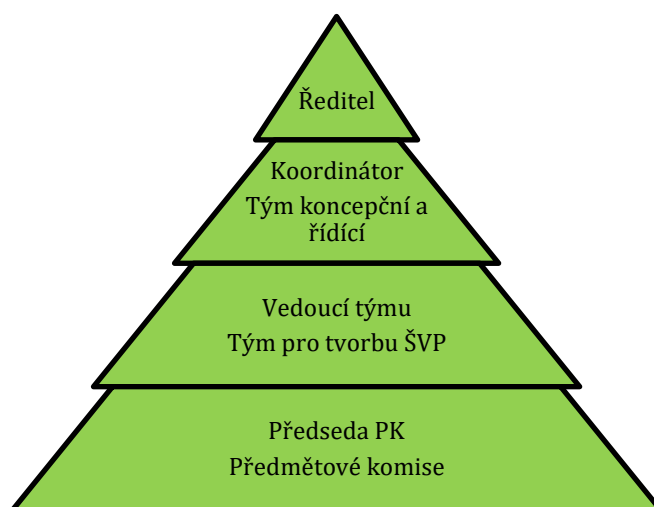
Při tvorbě ŠVP se škola musí řídit zásadami uvedenými v příslušném RVP a od něj se odvíjí celá koncepce ŠVP. Některé obory vzdělávání mají více forem vzdělávání – denní, dálkové, zkrácené a RVP umožňuje vypracovat jeden ŠVP pro celý obor nebo pro každou formu vzdělávání samostatně. ŠVP je možné zpracovat tak, aby vznikla propojenost v příbuzných oborech vzdělání. Odborné zaměření ŠVP je odvozeno od požadavků trhu práce (Edu.cz, 2022 a).

Cílem ŠVP je vytvořit smysluplný vzdělávací program, podle kterého se bude vyučujícím dobře učit a bude odpovídat současným trendům trhu práce i trendům ve vzdělávání. Odborné zaměření bude odpovídat určitému okruhu pracovních činností, pozic nebo povolání. V ŠVP musí být naplánovaná průřezová témata, která se podílejí na výchově žáka, formování vlastností, postojů a návyků (Kašparová a kol, 2012).

V ŠVP jsou průřezová témata obvykle zařazena do jednotlivých předmětů a tím se propojují s různými vzdělávacími oblastmi. Průřezové téma Člověk a svět práce, tak můžeme najít např. v předmětu občanská nauka, praktické vyučování, český jazyk a literatura nebo cizí jazyk, aj.

Struktura řízení tvorby ŠVP na školách je na obrázku 1.

Obrázek 1 Struktura řízení tvorby ŠVP

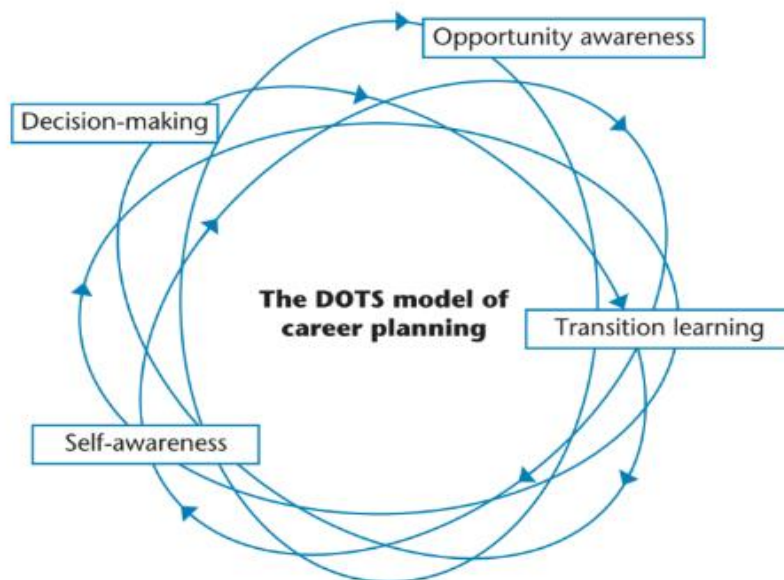
Zdroj: Kašparová, 2012, s. 9

4 Kariérové vzdělávání v kurikulu středních odborných škol

Kariérové vzdělávání je proces spojený s celoživotním vzděláváním a objevuje se všude, kde téma kariéry nechybí (Brabec, Kreislová, 2020, s.12). Ty školy, které chtějí nabízet kvalitní kariérové poradenství, by měly mít dobře navržený program kariérového vzdělávání. Jde o program, který podporuje kritické myšlení o světě práce, o příležitosti k dalšímu vzdělávání nebo povolání, sebepoznání a v neposlední řadě dovednosti k řízení vlastní kariéry. Silné programy kariérového vzdělávání poskytují příležitosti propojení k učení ve škole, na pracovištích, prostřednictvím digitálních platforem nebo sociálních médií. Tyto programy pomáhají žákům středních škol získávat znalosti a dovednosti pro lepší orientaci na trhu práce, učí je měkkým dovednostem a také je směřují k případným budoucím zaměstnavatelům (Sultana, 2018, s. 27).

Kariérové vzdělávání vymezované jako proces podporující rozvoj jedince (Beková, Grajcár, 2012, s. 15) lze představit prostřednictvím modelu “DOTS” (viz obrázek 2).

Obrázek 2 Model DOTS

Zdroj: Rook, 2019, s. 21

Tento model se týká:

D = decision-making (rozhodování): Kariérové vzdělávání by mělo napomáhat učit se rozhodovat a porozumět různým způsobům a situacím, kterými je možné rozhodnutí realizovat.

O = opportunity awareness (přehled o příležitostech): Cílem je, aby si jedinec uvědomil, jaké existují příležitosti v rámci struktury světa práce a jaké s nimi souvisejí požadavky. To je spojeno se zkoumáním různých kariérových cest a strategií vhodných pro jednotlivce a příležitostí nejen v oblasti vzdělávání a zaměstnanosti, ale také ve volnočasových aktivitách.

T = transition learning (schopnost zvládat změny): Výstupem kariérového vzdělávání je naučit jedince zvládat náročné období tranzicí, prostřednictvím zvyšování povědomí o odlišnosti jednotlivých období a rozvíjení dovednosti zvládat nové situace, ve kterých se můžeme ocitnout. Důraz je kladen na rozvoj komunikačních a interpersonálních dovedností a vzdělávání v oblasti řízení rozpočtu, pracovních postupů ...

S = self-awareness (sebeuvědomění): Důležitou součástí kariérového vzdělávání je posilovat sebevědomí, rozvíjet silné stránky jednotlivce v souladu s osobními potřebami a hodnotami (Beková, Grajcár, 2012, s. 15).

4.1 Programy kariérového vzdělávání

Na programy kariérového vzdělávání se můžeme dívat z hlediska výsledků učení, vzdělávacího obsahu učiva, vyučujících a jejich metodických postupů nebo způsobů hodnocení. I když jsou programy kariérového vzdělávání zaměřené na stejná témata, mohou si je střední odborné školy ve svých ŠVP přizpůsobit vlastnímu zaměření. Některé střední školy kladou důraz na informace a znalosti, zatímco jiné školy se zaměřují na rozvoj kompetencí, zdůrazňují adaptaci na svět, jaký je, nebo mají velkou snahu podporovat kritické myšlení (Sultana, 2018, s. 29).

Kariérové vzdělávání je součástí kurikula v mnoha vzdělávacích systémech po celém světě. V některých systémech kariérové vzdělávání prostupuje napříč celým kurikulem, a pomáhá žákům přemýšlet v různých kontextech o různých otázkách souvisejících s prací. Žáci získávají přehled, který jim může pomoci odborně se profilovat. Tento přístup vyžaduje pečlivou koordinaci a spolupráci pedagogů při mapování kurikula, které by měl dobře nastavený program kariérového vzdělávání podporovat. Vždy by měly být jasné stanoveny vazby mezi vzdělávacími předměty, aby žáci byli schopni uvědomit si souvislosti (Sultana, 2018, s. 30).

Osoby zapojené do kariérového vzdělávání mohou být pedagogové školy, nebo externí pracovníci (zástupci služeb zaměstnanosti, odborů, podniků a nevládních organizací). Pracovníci školy, díky neustálé přítomnosti ve vyučování, mohou v kariérovém vzdělávání vést žáky k efektivnějšímu zkoumání příležitostí k učení. Externisté mohou do školy vnést hlubší znalost světa práce a mohou být žáky vnímáni jako autentičtější. Spolupráce obou stran může žákům přinášet významné příležitosti kariérového rozvoje. Pedagogové používají ke kariérovému vzdělávání např.: případové studie, výzkumné projekty, diskuse na základě videa, workshopy, vzájemné učení, návštěvy pracovišť, založení fiktivní společnosti, krátké učňovské stáže atd. (Sultana, 2018, s. 33).

Existují různé způsoby hodnocení programů kariérového vzdělávání, např. kvízy, zkoušky, ústní nebo písemné testy, sebehodnocení, pozorování studentů při aktivitách, hodnocení ze strany spolužáků, hodnocení na základě kompetencí, hodnocení na základě projektů, hodnocení na základě portfolia atd. (Sultana, 2018, s. 34).

Kariérovému vzdělávání se nedá učit jednorázově, je dobré je mít systematicky naplánované po celou dobu vzdělávání s využitím i jiných procesů než jen vyučování ve školách (MŠMT, 2020, s. 68).

4.2 Průřezové téma Člověk a svět práce

Cílem průřezového tématu Člověk a svět práce je vybavit žáka informacemi a praktickými dovednostmi pro budoucí pracovní život, aby uměl reagovat na dynamiku rozvoje trhu práce a požadavky zaměstnavatelů (RVP EO, 2020, s. 67).

Průřezové téma Člověk a svět práce má přispívat k rozvoji těchto kompetencí:

- formulování vlastních priorit a cílů,
- přijetí osobní odpovědnosti při rozhodování,
- vyhledávání a hodnocení kariérových informací,
- komunikační dovednosti a sebe prezentace,
- otevřenost vůči celoživotnímu vzdělávání (RVP EO, 2020, s. 67).

Prostřednictvím průřezového tématu si žák může osvojit znalosti a dovednosti pro řízení své kariéry a života – CMS. Ty může využít pro cílené plánování a odpovědné rozhodování o svém osobním rozvoji, pro seberealizaci v profesních záměrech a dalším vzdělávání. Získává dovednost přijímat změny ve své pracovní kariéře jako běžnou součást života (RVP EO, 2020, s. 67).

Zařazení průřezového tématu do ŠVP může být začleněno do odpovídajících vyučovacích předmětů v průběhu celého studia. Obsah průřezového tématu je možné rozdělit do okruhů témat:

- Individuální příprava na pracovní trh;
- Svět vzdělávání;
- Svět práce;
- Podpora státu ve sféře zaměstnanosti (RVP EO, 2020, s. 67).

Výuka by měla být koncipována tak, aby měl žák příležitost k sebereflexi, k objevování vlastního potenciálu a učil se řešit situace, se kterými se může setkat jak na pracovním trhu, tak v životě. K výuce lze využít různých technik, např.: rolové hry, simulační hry v praktické vyučování, pracovní listy k sebepoznání, týmová práce, besedy s odborníky z praxe, na úřadu práce, s potenciálními zaměstnavateli a exkurze přímo do firem (Jirsáková, a kol., 2022, s. 48-49).

5 Kariérové poradenství

Kariérové poradenství je komplex poradenských služeb a aktivit, dostupných jednotlivcům v kterékoliv fázi jejich života, jehož cílem je pomáhat při rozhodování v otázkách vzdělávání, odborné přípravy, volby zaměstnání a rozvoji kariéry (Hargašová, 2009, s. 226). Služby kariérového poradenství umožňují jednotlivcům zhodnotit své schopnosti, zájmy a způsobilosti, přijmout svá rozhodnutí a usměrňovat svou životní dráhu v osobním i pracovním prostředí (Hargašová, 2009, s. 227-228).

Vyhláška č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských pracovištích uvádí kariérové poradenství mezi standardními činnostmi výchovného poradce, ale dlouholetou snahou ministerských úředníků je oddělit kariérové poradenství od výchovného (JCMM, 2021, s. 4–5).

Ve školách a školských zařízeních se kariérovému poradenství věnují např. výchovní poradci, zástupci ředitele, školní metodik prevence, školní psycholog, speciální pedagog, třídní učitel, učitelé, kteří se danou problematikou zabývají z vlastní iniciativy, učitelé odborné praxe, aj. Kariérové poradenství nemůže ve škole vykonávat jen jedna osoba. Je třeba zapojit i ostatní pedagogické pracovníky do aktivit k rozvoji a udržení kariérového poradenství na škole (JCMM, 2021, s. 4–5). Kariérové poradenství může probíhat s jednotlivci nebo skupinově (Hargašová, 2009, s. 227-228).

Cílem individuálního kariérového poradenství je podnítit žáka k tomu, aby si uměl stanovit jednotlivé kroky vedoucí k řešení své situace (Brabec, Kreislová, 2020, s. 21). Individuální poradenství je zaměřeno na potřeby, zájmy, schopnosti a hodnoty žáka, přičemž respektuje jeho jedinečnost a osobní situaci. Individuální poradenství pomáhá jedinci s rozhodováním o kariéře, plánováním profesní dráhy a dosahováním pracovní spokojenosti a klient se k individuálnímu poradenství může v průběhu svého života vracet (Vendel, 2009, s. 52-54).

Ve **skupinovém poradenství** skupina pomáhá jedinci, aby se o sobě mohl dozvědět něco nového formou zpětné vazby. Poskytování kariérových informací nebo rad je charakteristickým rysem skupinového poradenství. Díky zkušenostem druhých

se může jedinec učit novým věcem sebeotevřením se druhým členům skupiny a může nezištně pomáhat jiným při dosahování společného cíle. Pozorováním druhých a reflexí se účastník učí a získává nové informace (Vendel, 2008, s. 174-177). Nevýhody skupinového poradenství mohou zahrnovat omezený prostor pro individuální potřeby, obtíže v projevování se před ostatními v rámci skupiny a tendenci skrývat se za kolektivní rozhodnutí (Brabec, Kreislová,, 2020, s. 23). Skupinové poradenství je nejčastější a nejpřirozenější formou poradenských aktivit ve školním prostředí vedoucí k rozvoji dovedností řízení vlastní kariéry (Brabec, Kreislová,, 2020, s. 24).

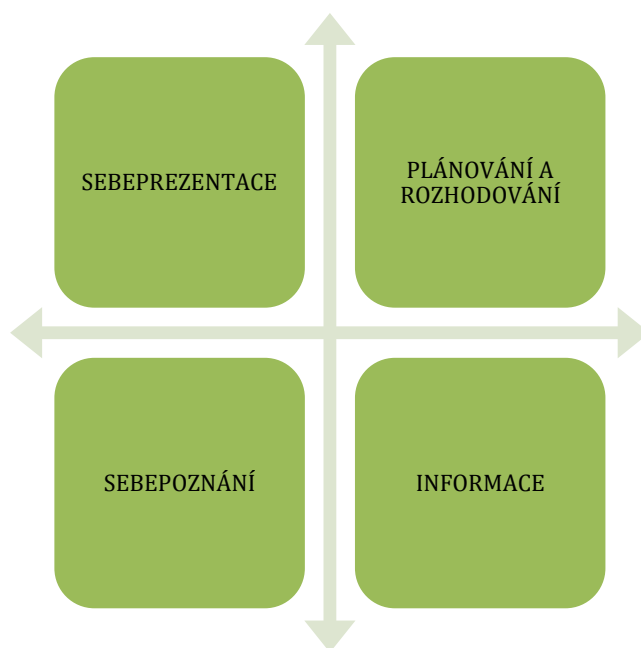
Jedna z činností v rámci služeb kariérového poradenství je poskytování kariérových informací, které napomáhají žákům v rozhodování. **Kariérové informace** jsou informace o studijních a pracovních možnostech, o pracovním trhu i o službách, které žák ke svému rozhodování může využít. Tyto informace jsou však pro žáka mnohdy složité a málo srozumitelné. A tak je efektivnější, když poskytované informace doplňuje svědectví pracovníka, žáci si tak lépe propojí informace z vyučovaných předmětů se skutečným světem práce (Sultana, 2018, s.76-77).

5.1 Dovednosti pro řízení kariéry – CMS

Kariérové poradenství i kariérové vzdělávání směřuje k rozvoji dovedností pro řízení vlastní kariéry, tzv. Career Management Skills (CMS) (viz obrázek 3). Jde o soubor dovedností, znalostí a postojů umožňující lidem všech věkových kategorií a ve všech fázích života řídit svou vzdělávací i pracovní dráhu. Tyto dovednosti zahrnují například znalost sebe sama, své schopnosti a zájmy, sociální dovednosti, sebehodnocení a plánování (ELGPN, 2016, s. 13). Za plánování kariéry a za její řízení je zodpovědný každý jednotlivec sám, je to celoživotní proces (Jirsáková a kol., 2022, s. 62-63).

Žáci odborného vzdělávání by měli být schopni znát své dovednosti, schopnosti a zároveň tyto pojmy i chápat. Měli by umět hovořit o sobě, být schopni sebereprezentace, přizpůsobit se rychle se měnícímu světu, aby věděli, co mohou nabídnout svému budoucímu zaměstnavateli. Dovednosti pro řízení kariéry je třeba rozvíjet během svého života, nejen během školní docházky, abychom byli schopni svoje kariérové směřování a uplatnění na pracovním trhu řídit (Brabec a Kreislová, 2020).

Obrázek 3 Career Management Skills

Zdroj: Brabec a Kreislová, 2020, s. 30

Dovednosti se v průběhu života u jedince proměňují. Některé dovednosti jsou obecné a můžeme je uplatňovat ve všech životních situacích. Jiné jsou specifické a pomáhají nám utvářet profesní identitu a rozhodování. Ve formálním a počátečním odborném vzdělávání přispívají dovednosti pro řízení kariéry k účasti a zapojení do vzdělávání, k postupu ve vzdělávání, k plynulému přechodu ze školy do práce, a zejména k posílení vlastní zaměstnatelnosti. Tyto dovednosti pomáhají jednotlivci zaměřit se na úspěch a na úkoly nezbytné k dosažení stanovených cílů (ELGPN, 2016, s. 13-14).

6 Shrnutí teoretické části

V teoretické části práce jsem se soustředila na vysvětlení klíčových pojmů, které napomáhají podpoře kariérového rozvoje žáků ve středním odborném vzdělávání. Rešerší kurikulárních dokumentů středního odborného vzdělávání, které jsou základem pro vzdělávací proces a podle kterých má povinnost každá střední odborná škola vzdělávat, vyplynulo, že efektivní nástroje pro podporu kariérového rozvoje žáků na střední odborné škole jsou kariérové poradenství a kariérové vzdělávání. Kariérové vzdělávání je žákům zprostředkováváno prostřednictvím průřezového tématu Člověk a svět práce, jehož cílem je vybavit žáky informacemi a praktickými dovednostmi pro budoucí pracovní život. Dalším nástrojem pro podporu kariérového rozvoje žáků ve střední odborné škole, o kterém se ve své práci zmiňuji je kariérové poradenství. Pomocí dovedností pro řízení vlastní kariéry pomáhá žákům pochopit jejich profesní možnosti a plánovat svou budoucí kariéru.

V následující praktické části se budu snažit zjistit, jak vybraná střední odborná škola tyto nástroje využívá k podpoře kariérového rozvoje svých žáků.

PRAKTICKÁ ČÁST

7 Průzkumné šetření

Z teoretické části vyplynulo, že kariérový rozvoj žáků je podporován prostřednictvím kariérového vzdělávání. Kariérové vzdělávání ve středním odborném vzdělávání se zaměřuje na přípravu studentů pro konkrétní profese nebo obory, které jsou relevantní pro trh práce. Tento druh vzdělávání klade důraz na praktické dovednosti a znalosti potřebné pro úspěšný vstup na trh práce v daném oboru. Žáci se učí konkrétní techniky, postupy a profesní dovednosti pod dohledem odborníků v dané oblasti.

Kariérové vzdělávání může zahrnovat různé formy učení, včetně praktických cvičení, stáží ve firmách, simulovaných pracovních situací a teoretických předmětů souvisejících s daným oborem. Cílem je poskytnout studentům praktické zkušenosti a dovednosti, které jsou klíčové pro úspěch v jejich budoucích kariérách.

V souladu s cílem bakalářské práce byly formulovány tři dílčí výzkumné otázky.

1. Jakým způsobem podporují učitelé kariérový rozvoj žáků?
2. Jak škola podporuje žáky v rozvoji CMS a jaké aktivity a vyučovací metody jsou k tomu využívány?
3. Inspirace ke kariérovému rozvoji žáků?

Povaha tématu od počátku směřovala k výzkumnému designu případové studie, která je považována za legitimní strategii kvalitativního přístupu. V případových studiích se mohou využívat všechny známé techniky sběru dat. Při výběru vhodné metody jsem se přiklonila k analýze vybraného ŠVP a metodě polostrukturovaných rozhovorů, které díky osobnímu kontaktu umožňují hlouběji proniknout do motivů a postojů respondentů (Sedláček, 2007, s. 291). Polostrukturovaný rozhovor je kompromisem mezi strukturovaným a nestrukturovaným rozhovorem. Nabízí respondentům k jednotlivým otázkám alternativy odpovědí, a k tomu požaduje vysvětlení nebo zdůvodnění (Chrásková, 2016, s. 176-177).

7.2 Charakteristika místa šetření

Vybraná škola se nachází v Jihomoravském kraji, ve druhém největším městě České republiky. Její vznik se datuje do roku 1949 a řadí se mezi nejlépe vybavené školy podobného oborového zaměření v ČR. Během let škola několikrát změnila svůj název, a i struktura vyučovaných oborů se proměnila dle požadavků trhu práce. Škola má dlouholetou tradici a nabízí širokou škálu oborů vzdělání. V současné době vzdělává žáky ve čtyřletých maturitních oborech a tříletých učebních oborech. Přehled oborů se nachází v tabulce 2.

Tabulka 2 Seznam oborů

Kód oboru	RVP	MZ/VL
63-41-M/01	ekonomika a podnikání	MZ
37-42-M/01	logistické a finanční služby	MZ
26-52-H/01	elektromechanik pro zařízení a přístroje	VL
26-59-H/01	spojový mechanik	VL
37-51-H/01	manipulant poštovního provozu a přepravy	VL
18-20-M/01	informační technologie	MZ
26-41-L/01	mechanik elektrotechnik	MZ
26-45-M/01	telekomunikace	MZ
26-41-L/51	mechanik elektrotechnik	MZ
37-42-L/51	logistické a finanční služby	MZ

Zdroj: vlastní, 2024

Vzdělávací nabídka umožňuje oborovou prostupnost. Vzdělávání žáků se uskutečňuje ve všech uvedených oborech podle platných školních vzdělávacích programů, které jsou v souladu s rámcovými vzdělávacími programy. Ve zkoumaném období navštěvovalo školu 1285 žáků. O vzdělání se stará 128 pedagogických pracovníků.

7.3 Oblast šetření

Vzhledem k velikosti školy a počtu oborů vzdělání jsem se zaměřila na jeden obor konkrétně na obor 63-41-M/01 ekonomika a podnikání a příslušný školní vzdělávací program.

Cílem vzdělávání v oboru 63-41-M/01 ekonomika a podnikání a příslušný školní vzdělávací program je připravit žáky na úspěšný, smysluplný a odpovědný osobní, občanský i pracovní život v podmínkách soudobého měnícího se světa. Vzdělání směřuje k tomu, aby si žáci vytvořili, případně posílili klíčové a odborné kompetence.

Klíčové kompetence jsou rozvíjeny při výuce po celou dobu vzdělávání, a to v různé míře ve všech předmětech – odborných i všeobecných. Přispívají ke zvýšení schopnosti absolventa přijímat nové podněty a adaptovat se na změny v oboru, na měnící se pracovní podmínky a tím k dlouhodobému uplatnění na trhu práce a k dalšímu celoživotnímu vzdělávání. Vzhledem ke specifitě oboru jsou to klíčové kompetence:

- Komunikativní – schopnost aktivně a kultivovaně diskutovat, číst s porozuměním a zpracovávat získané informace, dodržovat jazykové a stylistické normy i odbornou terminologii.
- Personální a sociální – schopnost usilovat o svůj další rozvoj, stanovit si reálné cíle, spolupracovat, podílet se na týmové práci, nést zodpovědnost za dané úkoly.
- Občanské – schopnost dodržovat zákony, respektovat práva a osobnost druhých lidí, prohlubovat odpovědné a samostatné jednání.
- Řešit problémy – schopnost rozeznat problém, navrhnout a zvažovat cesty k řešení, vyhodnotit a ověřit správnost, zvolit vhodné prostředky a způsoby řešení, využívat již nabytých zkušeností a vědomostí.
- K práci s informacemi a využívání prostředků informačních a komunikačních technologií – schopnost zvolit při vyhledávání a zpracovávání informací vhodné zdroje i postupy.

- K aplikaci matematických postupů při řešení praktických úkolů – schopnost volit adekvátní matematické postupy a algoritmy a aplikovat je při řešení praktických i obecných úloh.
- K pracovnímu jednání – schopnost identifikace a formulování vlastních priorit a cílů, aktivní a tvořivý přístup při vytváření profesní kariéry, přijetí osobní odpovědnosti při rozhodování, vyhledávání a kritické hodnocení kariérových informací, komunikační dovednosti a sebe prezentace, otevřenost vůči celoživotnímu učení (ŠVP EO, 2020, s. 7-9).

Odborné kompetence se odvíjejí od kvalifikačních požadavků na výkon povolání a vyjadřují způsobilost absolventa k pracovním činnostem. Tyto kompetence jsou posilovány v teoretické i praktické výuce odborných předmětů a v průběhu odborné praxe. Jde o soubor odborných vědomostí a dovedností, postojů a hodnot k uplatnění absolventa v praxi nebo při studiu na vysoké škole. Odborné kompetence posilují žáka v dovednostech jako je:

- zpracování dokladů z oblasti podnikové činnosti, účetnictví;
- vedení podnikové administrativy;
- uplatňování obchodního přístupu při jednání s klienty;
- sestavení kalkulace produktů, aplikace při tvorbě cen;
- reprezentace firmy a spoluvytváření image firmy na veřejnosti;
- usilování o nejvyšší kvalitu své práce;
- ekonomické jednání v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje;
- dodržování BOZP (ŠVP EO, 2020, s. 7-9).

Klíčové a odborné kompetence definované v ŠVP jsou v souladu s klíčovými kompetencemi příslušného RVP.

Průřezová témata představují klíčové oblasti, které propojují různé části vzdělávacího programu. V ŠVP vybrané střední odborné školy jsou definována čtyři průřezová témata: Občan v demokratické společnosti, Člověk a svět práce, Člověk a životní prostředí, Informační a komunikační technologie. Kariérové vzdělávání reprezentuje průřezové téma Člověk a svět práce.

Základním cílem průřezového tématu Člověk a svět práce je připravit absolventa s určitým odborným profilem, aby se mohl úspěšně uplatnit na trhu práce i v osobním

životě. „Žáky vedeme k zodpovědnosti za vlastní život, motivujeme je k aktivnímu pracovnímu životu s důrazem na význam vzdělání. Orientujeme je ve světě práce jako celku a seznamujeme je s alternativami možnostmi uplatnění po absolvování studovaného oboru. Přínosem jsou i besedy se zástupci z praxe, například majiteli, ekonomy nebo personalistou firem. Žáci navštěvují nejen pracoviště sociálních partnerů školy, ale i vysoké školy, banky a další. Žáky učíme vyhledávat informace o vzdělávání, nabídce profesních příležitostí, písemně i verbálně formulovat svá očekávání a své priority“ (ŠVP EO, 2020, s. 12).

Učivo průřezového tématu Člověk a svět práce je začleněno v těchto předmětech: ekonomika, občanská nauka, český jazyk a literatura, základy přírodních věd. Analýze těchto předmětů se budu věnovat v další kapitole, kde jsem přidala i předmět praktické vyučování, jsem přesvědčena, že tento předmět hraje velkou úlohu v podpoře kariérového rozvoje žáků na vybrané střední odborné škole.

7.4 Analýza průřezového tématu Člověk a svět práce

V následující části budu zjišťovat jaké je zaměření kariérového vzdělávání v předmětech průřezového tématu Člověk a svět práce na vybrané střední odborné škole. Budu analyzovat jaké jsou používané vyučovací metody a s nimi související kompetence, které mohou žáci prostřednictvím těchto metod získat.

K rozvíjení kompetencí je využíváno frontální výuky, individuální i skupinové formy vyučování, týmová výuka a projektové vyučování. Mezi stěžejní metody využívané v teoretickém i praktickém vyučování patří metody slovní, názorné a praktické. Důraz je kladen především na strukturované rozhovory, diskuse a skupinové debaty se žáky. V rámci projektového vyučování jsou preferovány metody zaměřené na řešení problémů, situační a brainstormingové metody. Tyto metody si kladou za cíl zajistit zapojení všech žáků (včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami), podnítit jejich aktivitu a angažovanost, podporovat spolupráci a usnadnit procesy učení. Poskytují prostor pro individuální kreativitu a podporují rozvoj pro samostatnost a zodpovědnost žáků. Pomáhají také rozvíjet komunikační dovednosti, osobní a mezilidské vztahy. Projektové vyučování umožňuje žákům používat induktivní, deduktivní a analogické přístupy k objevování faktů a získávání nových poznatků v rámci průřezových témat.

7.4.1 Praktické vyučování

V předmětu **Praktické vyučování** si žáci prohlubují kompetence získané v odborných předmětech. Při výuce jsou žáci vychováváni a vzděláváni tak, aby se stali lidmi s dobrou orientací ve světě, kteří jsou schopni vlastního zdokonalování a úspěšného vyrovnávání se se soukromými i profesními problémy. V praktickém vyučování si žáci formují vztah k povolání.

Při výuce jsou žáci vedeni k tvořivé práci, pěstování smyslu pro pořádek, uvědomělé kázní a pocitu zodpovědnosti za vykonanou práci. Je kladen důraz na dobrý vztah ke kolektivu spolužáků a organizační schopnosti žáků. Žáci získávají manuální dovednosti v učebnách praktického vyučování, na cvičných a provozních pracovištích firem.

Výuka vede žáky k zodpovědnému a kvalitnímu vztahu k týmové i samostatné práci, k aktivnímu a tvořivému postoji k problémům, k pracovnímu životu a profesní kariéře, k zodpovědnému přístupu k plnění povinností a respektování pravidel, k chápání pracovních činností jako příležitosti k seberealizaci, k rozvoji komunikativních dovedností, k utváření sebevědomí a kultivovanému vystupování, a především k respektu k vykonané práci jiných lidí. Předmět se vyučuje po celou dobu studia a je součástí maturitní zkoušky.

V tabulce 3 jsou uvedeny vyučovací metody a k nim související klíčové kompetence v rámci praktického vyučování.

Tabulka 3 Vyučovací metody a klíčové kompetence – Praktické vyučování

Vyučovací metoda	Klíčové kompetence
Výklad	Kompetence k učení, komunikativní dovednosti
Předvádění pracovních činností	Různé metody myšlení, odborné dovednosti
Nácvik pohybových a pracovních dovedností	Personální a sociální kompetence, komunikativní dovednosti, odborné dovednosti
Situační metody	Digitální dovednosti

Zdroj: vlastní, 2024

Mezipředmětové vazby:

- občan v demokratické společnosti;
- člověk a svět práce;
- člověk a životní prostředí;
- informační a komunikační dovednosti.

Z analýzy předmětu vyplývá, že praktické vyučování umožňuje žákům prohlubovat a aplikovat dovednosti získané v odborných předmětech. Pomáhá žákům formovat svůj vztah k povolání a rozvíjet pracovní dovednosti v učebnách praktického vyučování a pracovištích firem. Přispívá k rozvoji CMS jako je seberealizace, komunikativní dovednosti, proaktivní přístup k řešení problémů a týmová práce. V tabulce jsou uvedeny vyučovací metody a k nim související klíčové kompetence, které žáci prostřednictvím těchto metod získávají. Mezipředmětové vazby ukazují propojení s dalšími oblastmi studia.

7.4.2 Ekonomika

Předmět **Ekonomika** má žáky seznámit se základními ekonomickými pojmy a obchodně-podnikatelskými aktivitami. Znalost těchto pojmů je nezbytná pro orientaci v tržní ekonomice. Žáky vede k rozvíjení schopnosti ekonomicky myslet, samostatně pracovat, spojovat teoretické poznatky s jejich budoucí praxí.

Výuka směřuje k tomu, aby se žáci aktivně zajímali o společenské dění u nás i ve světě, aby kriticky mysleli, ověřovali si věrohodnost informací a vytvořili si vlastní úsudek, naslouchali názorům druhých a argumentovali, aplikovali získané teoretické poznatky do praktického života a souvisle a kultivovaně se vyjadřovali.

Žáci jsou podněcováni k aktivitě zadáváním samostatných prací a sledováním aktuálního ekonomického dění. Žáci jsou vedeni k rozvíjení komunikačních dovedností a k finanční a mediální gramotnosti. Předmět se vyučuje po celou dobu studia a je součástí maturitní zkoušky.

Přehled vyučovacích metod a k nim související klíčových kompetencí v předmětu Ekonomika je shrnut v tabulce 4.

Tabulka 4 Vyučovací metody a klíčové kompetence – Ekonomika

Vyučovací metoda	Klíčové kompetence
Výklad	K pracovnímu uplatnění, podnikatelské aktivitě, přizpůsobení se změnám na trhu práce, profesní mobilitě
Řízený rozhovor	Mediální gramotnost
Diskuze	Komunikační dovednosti
Metody práce s učebnicí a knihou	Finanční gramotnost
Diskuze, brainstorming, heuristické metody	Sebevzdělávání, etika podnikatelského chování, rekvalifikace, celoživotní učení

Zdroj: vlastní, 2024

V analýze je zdůrazněna znalost základních ekonomických pojmů a obchodně podnikatelských aktivit, která je nezbytná pro orientaci v tržní ekonomice. Předmět Ekonomika se zaměřuje na rozvoj schopností ekonomicky myslet, spojovat teorii s praxí, aktivní zapojení žáků do společenského dění, kritické myšlení. V tabulce je přehled vyučovacích metod. Tyto metody jsou zaměřeny na rozvoj kompetencí spojených s pracovním uplatněním, profesní mobilitou,

komunikačními dovednostmi, sebevzdělávání aj. Analýza zdůrazňuje důležitost výuky předmětu *Ekonomika* pro žáky středních škol, protože poskytuje informace, pomocí kterých se mohou žáci dále rozvíjet.

7.4.3 Základy přírodních věd

V předmětu **Základy přírodních věd** je cílem poskytnout žákům soubor přírodovědných poznatků, které přispívají k pochopení přírodních jevů a zákonů a k formování vztahu k životnímu prostředí. Předmět navazuje na přírodovědné předměty základní školy a učí žáky využívat získané znalosti a dovednosti v profesním i občanském životě. Motivuje žáky k dodržování zásad udržitelného rozvoje a vytvoření pozitivního postoje k přírodě.

Předmět přispívá k rozvoji kompetencí k učení, k řešení problémů, ke komunikativním kompetencím a k personálním a sociálním kompetencím. Důraz je kladen především na možnosti a způsoby řešení environmentálních problémů, udržitelnost rozvoje, vlastní odpovědnost jedince, na praktické zkušenosti a schopnost uplatnit získané poznatky mezipředmětově. Žáci jsou vedeni k samostatné práci, k vyhledávání a interpretaci přírodovědných informací. Některá témata jsou zařazena jako projektové vyučování. Žáci pracují ve skupinách, diskutují o přírodovědné tematice a výsledky prezentují různými formami. Předmět je zařazen do 1. a 2. ročníku.

Přehled vyučovacích metod a k nim souvisejících klíčových kompetencí v předmětu *Základy přírodních věd* představuje tabulka 5.

Tabulka 5 Vyučovací metody a klíčové kompetence – Základy přírodních věd

Metody	Klíčové kompetence
Výklad s učebními pomůckami a multimediální technikou	Kompetence k učení
Praktické zkušenosti uplatněné mezipředmětově	Různé metody myšlení
Projektové vyučování	Personální a sociální kompetence
Diskuse	Komunikační dovednosti
Týmová práce + prezentace	Personální a sociální kompetence, kompetence k řešení problémů
Samostatná práce	Řešení environmentálních problémů
Vyhledávání a interpretace přírodovědných informací	Sebevzdělávání

Zdroj: vlastní, 2024

Základy přírodních věd navazují na přírodovědné předměty ze základní školy, poskytují žákům znalosti a dovednosti, které jim pomohou lépe porozumět přírodním jevům a zákonům a mohou si tak lépe vybudovat vztah k životnímu prostředí. Vyučovací metody uvedené v tabulce jako je výklad, projektové vyučování, diskuse, týmová nebo samostatná práce jsou zaměřeny na rozvoj kompetencí personální a sociální, kompetence k učení, komunikační dovednosti, schopnost řešit problémy.

7.4.4 Občanská nauka

Předmět **Občanská nauka** připravuje žáky pro plnohodnotný aktivní život v současné demokratické společnosti 21. století a přispívá k začleňování mladých lidí do společnosti. Směřuje žáky k rozšíření vědomostí o světě, který je obklopuje. Přispívá k utváření a posílení právního vědomí, k toleranci a porozumění, ke kritickému myšlení a uvážlivému jednání. Rozvíjí aktivní a zodpovědný přístup k životu, včetně schopnosti přizpůsobovat se změnám, přijímat hodnocení výsledků svého učení, společenského vystupování a emočního prožívání. Podporuje žáky k odpovědnému přístupu k plnění povinnosti a kultivaci myšlení.

Výuka směřuje k tomu, aby si žáci vytvořili pozitivní vztah k učení a vzdělávání, spolupracovali v týmu, aktivně diskutovali a obhajovali své názory, přispívali k vytváření vstřícných mezilidských vztahů, dodržovali zákony a aktivně se zúčastňovali společenského života.

Pomocí výukových strategií občanská nauka rozvíjí kompetence k učení, k řešení problémů, kompetence komunikativní, personální, sociální a občanské. Přispívá k rozvoji kritického přístupu k médiím, k dodržování mravních a právních norem. Pomáhá k osvojení aktivního rozhodování o vlastní profesní kariéře a využívání získaných informací pro vlastní práci. Předmět je vyučován v 1. a 2. ročníku.

Přehled vyučovacích metod a k nim souvisejících klíčových kompetencí v předmětu Občanská nauka se nachází v tabulce 6.

Tabulka 6 Vyučovací metody a klíčové kompetence – Občanská nauka

Metody	Klíčové kompetence
Výklad	Kompetence k učení
Práce s textem	Různé metody myšlení, občanské kompetence
Skupinová kooperativní práce – získávání informací	Personální a sociální kompetence, komunikativní dovednosti
Kritické zhodnocení	Komunikační dovednosti
Referáty + skupinové prezentace	Personální a sociální kompetence, kompetence k řešení problémů

Zdroj: vlastní, 2024

Předmět přispívá k rozvoji průřezových témat mezipředmětových vazeb:

- občan v demokratické společnosti;
- člověk a svět práce;
- člověk a životní prostředí;
- informační a komunikační technologie.

Občanská nauka si dává za cíl připravit žáky na plnohodnotný aktivní život a začlenit se do společnosti. Rozvíjí vědomosti o světě, právní povědomí, tolerance, kritické myšlení a zodpovědný přístup k životu. Tabulka přináší přehled vyučovacích metod, které přispívají k rozvoji kompetencí k učení, řešení problémů, komunikativních, personálních, sociálních a občanských.

7.4.5 Český jazyk a literatura

Cílem vyučovacího předmětu **Český jazyk a literatura** je rozvíjet komunikační kompetence žáků, naučit je užívat jazyk jako prostředek k dorozumívání a myšlení, k přijímání, sdělování a výměně informací a zároveň utvářet kladný vztah k materiálním a duchovním hodnotám lidské společnosti. Literární výchova vede ke čtenářství a k celkovému přehledu o hlavních zákonitostech a pilířích české a světové literatury.

Předmět vede žáky ke sdělnému, kultivovanému jazykovému projevu a podílí se na rozvoji jejich duševního zdraví. Pomáhá žákům orientovat se ve všech vrstvách národního jazyka a aplikovat adekvátní výrazové prostředky pro konkrétní komunikační situace. Je kladen důraz na schopnost porozumění textu ve všech významových rovinách.

Výuka předmětu směřuje k tomu, aby žáci využívali jazykových dovedností a vědomostí v praktickém životě, k osobnímu projevu pro společenské a pracovní uplatnění, vyjadřovali se srozumitelně a souvisle formulovali a obhajovali své názory. Vede k rozvoji klíčových kompetencí jako jsou kompetence k učení, komunikativní kompetence, schopnost řešit problémy, občanské kompetence a kulturní povědomí.

Předmět je organizován do celých čtyř let studia, zasahuje do všech vyučovacích předmětů a do všech oblastí života člověka. Zvládnutí tohoto předmětu je nezbytné pro další úspěšný rozvoj osobnosti člověka a jeho další profesní růst.

Přehled vyučovacích metod a k nim souvisejících klíčových kompetencí v předmětu Český jazyk a literatura se nachází v tabulce 7.

Tabulka 7 Vyučovací metody a klíčové kompetence – Český jazyk a literatura

Metody	Klíčové kompetence
Výklad s praktickými ukázkami	Kompetence k učení
Projektové vyučování	Různé metody myšlení, občanské kompetence, personální a sociální kompetence
Týmová práce + prezentace	Personální a sociální kompetence, komunikativní dovednosti, schopnost řešit problémy
Samostatná práce	Kompetence k učení, kompetence využívání prostředků ICT
Návštěvy kulturních akcí	Personální a sociální kompetence, občanské kompetence

Zdroj: vlastní, 2024

Analýza předmětu Český jazyk a literatura ukazuje, že učí žáky používat jazyk jako nástroj pro dorozumívání a myšlení, sdělovat a vyměňovat informace, čímž rozvíjí komunikační schopnosti. Výuka zahrnuje literární výchovu, která žáky vede k rozvoji čtenářství a klade důraz na porozumění textu a používání jazykových dovedností v praktickém životě. Metody výuky a k nim související klíčové kompetence rozvíjejí komunikativní a sociální kompetence, kompetence k učení, schopnost řešit problémy a kulturní povědomí. Porozumění předmětu je důležité pro další osobnostní a profesní rozvoj žáků.

7.5 Realizace polostrukturovaných rozhovorů

Polostrukturované rozhovory jsem vedla s garanty předmětových komisí výše zmiňovaných předmětů. K tomu jsem požádala o rozhovor zástupkyni ředitelky pro praktické vyučování, výchovnou poradkyni a ředitelku školy. Všichni oslovení respondenti jsou pedagogičtí pracovníci s dlouholetou praxí. Garanti i zástupkyně pro praktické vyučování jsou zodpovědní za obsah jednotlivých vyučovacích jednotek a kontrolují dodržování ŠVP příslušného oboru. K tomu mimo jiné slouží i schůzky předmětových komisí, které zpravidla proběhnou na začátku školního roku. V té době společně sestaví tematický plán, který musí korespondovat s ŠVP příslušného oboru, v pololetí zkontrolují plnění plánu a na konci školního roku zhodnotí celý školní rok.

S každým respondentem jsem měla předem dohodnuté termíny rozhovorů v souladu s jejich časovými možnostmi. Většinou jsme si vybrali volnou hodinu v jejich rozvrhu. Samotný rozhovor probíhal po analýze ŠVP a trval maximálně 30 minut v příjemné atmosféře mé kanceláře. Pro kompletní záznam byly rozhovory zaznamenány pomocí dvou zařízení: diktafonu a počítače s aplikací WORD. Přepisy rozhovorů jsou k dispozici v přílohách č. 1–7.

Aby byly rozhovory anonymní, jednotlivým pedagogům bylo přiděleno jedinečné označení Respondent 1-7. Harmonogram a charakteristika respondentů se nachází v tabulce 8.

Tabulka 8 Harmonogram šetření a respondenti

Označení respondenta	Funkce	Datum realizace rozhovoru
Respondent 1	Zástupce ředitele pro praktické vyučování	11.12. 2023
Respondent 2	Garant společensko-vědních předmětů	12.12. 2023
Respondent 3	Garant přírodních věd	21.12.2023
Respondent 4	Garant ekonomických předmětů	14.12.2023
Respondent 5	Garant českého jazyka	20.12.2023
Respondent 6	Výchovná poradkyně	19.12.2023
Respondent 7	Ředitelka školy – koordinátor ŠVP	05.02.2024

Zdroj: vlastní, 2024

7.6 Analýza rozhovorů

Na začátku své praktické části jsem formulovala 3 dílčí otázky směřující k cíli práce, na které hledám v provedených polostrukturovaných rozhovorech odpovědi. První výzkumná otázka zní:

1. Jakým způsobem podporují učitelé kariérový rozvoj žáků?

Z rozhovorů vyplynulo, že vybraná střední škola je schopna účinně podporovat kariérový rozvoj svých žáků prostřednictvím propojení teorie s praxí a spoluprací s externími partnery. Zmíněna je také spolupráce s Úřadem práce ČR a dalšími institucemi, které podporují žáky v uplatnění na trhu práce a pomáhají rozvíjet dovednosti pro jejich budoucí kariéru. Škola přistupuje k podpoře kariérového rozvoje žáků komplexně, zahrnuje širokou škálu aktivit a programů, které jsou zaměřeny na objevování jejich zájmů, schopností a profesních cílů.

Přehled způsobů, jak probíhá podpora kariérového rozvoje žáků na vybrané střední odborné škole, se nachází v tabulce 9.

Tabulka 9 Způsoby podpory kariérového rozvoje a respondenti

Způsoby	Respondenti
Interakce s firmami	R_1, R_2, R_3, R_4
Odborníci z praxe	R_1, R_2
Semináře a prezentace	R_1, R_2, R_3
Moderní technologie	R_2, R_3, R_4, R_5
Orientace na trhu práce	R_2, R_4
Veletrh práce, VŠ	R_3
Olympiády, soutěže	R_1, R_4, R_5

Zdroj: vlastní, 2024

Respondenti R_1, R_2, R_3, R_4 využívají k podpoře CMS žáků interakce s firmami, což zahrnuje exkurze do firem, workshopy, souvislé praxe.

Respondenti R_1, R_2 se obrací na odborníky z praxe a zvou je do výuky, kde externisté žákům předávají své odborné znalosti a zkušenosti formou odborných přednášek.

Respondenti R_1, R_2, R_3 motivují žáky k účasti na různých seminářích a prezentacích, což vede k získání nových znalostí, dovedností a kontaktů na odborníky z praxe.

Využívání moderních technologií k podpoře žáků uvádí respondenti R_2, R_3, R_4, R_5 , což zahrnuje tvorbu prezentací, práci z různými aplikacemi a webovými platformami nebo jinými digitálními zdroji pro učení.

Respondenti R_2, R_4 zaměřují podporu žáků k orientaci na trhu práce. Žáci pracují s různými druhy informací na internetu a orientují se v aktuálních trendech, požadavcích a příležitostech na trhu práce.

Účast na Veletrhu práce a vysokých škol využívá k podpoře žáků respondent R_3 jako prostředek k získání kontaktů potenciálních zaměstnavatelů a prozkoumávání možností dalšího vzdělávání u žáků.

Účastí na olympiádách a soutěžích využívají k podpoře žáků respondenti R_1, R_4, R_5 , což žákům poskytuje příležitost k testování svých znalostí a dovedností. Účast na takových soutěžích vede i k získání různých osvědčení a certifikátů, které pak žáci mohou využít ve svých CV nebo portfoliích.

Z rozhovorů vyplynulo, že respondenti využívají širokou škálu způsobů, jak podporovat své žáky.

2. Jak škola podporuje žáky v rozvoji CMS a jaké aktivity a vyučovací metody jsou k tomu využívány?

Z analýzy rozhovorů vyplynulo, že převažují aktivity, které propojují svět školy s reálným pracovním prostředím. Respondenti uváděli především pracovní stáže, účast na projektech, návštěvy firem a spolupráci školy s externími partnery, podniky, neziskovými organizacemi a odborníky z praxe. Tyto aktivity umožňují žákům získat praktické zkušenosti a informace o profesních možnostech, a především propojení s reálným pracovním prostředím. Důraz je kladen na objevování zájmů žáků a rozvoj jejich profesních dovedností. Mezi další aktivity lze zařadit návštěvy univerzit, kde žáci mohou získat představu o vzdělávacích programech. Škola také pořádá různé soutěže, workshopy, semináře zaměřené na rozvoj některých dovedností ve vztahu k uplatnění na trhu práce jsou to: psaní životopisu, motivačního dopisu, pracovní pohovory a sebeprezentace. Aktivity, které budou potřebovat v zaměstnání jako je sepisování pracovních smluv nebo manažerských dohod, týmová práce, právní a manažerské dovednosti.

Přehled využívaných aktivit ve výuce k podpoře kariérového rozvoje žáků na vybrané střední odborné škole se nachází v tabulce 10.

Tabulka 10 Využívané aktivity ve výuce a respondenti

Aktivity	Respondenti
Nácvik přijímacího hovoru	R_1, R_4
Projektové vyučování	R_1, R_3
Den s odborníkem	R_1, R_3
Přednášky	R_1
Týmová práce	R_2, R_3
Sebeprezentace – prezentace	R_2, R_4, R_5
Trh práce	R_4
Sestavování CV a motivační dopis	R_4, R_5

Zdroj: vlastní, 2024

Respondenti R_1, R_3, R_4 připravují pro své žáky širokou škálu aktivit spojených s kariérovým vzděláváním jako je seznámení s trhem práce, nácvik přijímacího pohovoru, den s odborníkem, sebeprezentace.

Respondenti R_4, R_5 se zaměřili především na individuální aktivity spojené se sebeprezentací a sestavování CV a motivačních dopisů. To v důsledku vede i ke zlepšení komunikačních kompetencí žáků.

Respondenti R_2, R_3 preferují týmovou práci a projektové vyučování. Zde je patrný silný zájem o rozvíjení praktických zkušeností a spolupráci žáků.

Respondenti R_4 se snaží informovat své žáky o aktuálních trendech na trhu práce, aby je lépe připravil na dynamické změny v pracovním prostředí.

Po analýze získaných dat je patrné, že respondenti projevují velký zájem o kariérový rozvoj svých žáků a kariérové vzdělávání, a tak se aktivně podílejí na přípravě a rozvoji budoucí kariéry svých žáků.

Podpora školy v rozvoji CMS je klíčová pro přípravu žáků na současný a budoucí trh práce a společnost. Z rozhovorů vyplývá, že se škola angažuje v řadě aktivit, které jsou zaměřeny na rozvoj těchto dovedností. Učení se psát životopis, žádost o zaměstnání a komunikace s úřady připravuje žáky na vstup do pracovního života. Projekty a prezentace, které vyžadují samostatný výzkum a analýzu, podporují kritické myšlení a schopnost řešit problémy. Skupinové projekty a týmové práce podporují rozvoj schopnosti spolupracovat, dělit úkoly a pracovat efektivně v týmu. Výchova k etice, učení se zodpovědnosti a slušnému chování připravuje žáky

na práci v prostředích, kde je důležité dodržovat určitá pravidla. Práce na prezentacích a psaní obchodní korespondence pomáhají žákům zlepšovat schopnosti vyjadřování, jak ústně, tak písemně. Používání prezentačního softwaru, vzdělávacích platforem, práce s moderními technologiemi a dalšími digitálními nástroji rozšiřuje digitální gramotnost žáků a připravuje žáky na digitálně zaměřené pracovní prostředí.

Přehled CMS, které škola využívá k podpoře kariérového rozvoje žáků, se nachází v tabulce 11.

Tabulka 11 Přehled CMS a respondenti

CMS	Respondenti
Prezentační dovednosti	R_1, R_3, R_4, R_5
Etika	R_1
Odvaha a odhodlání	R_1
Finanční gramotnost	R_2
Odborné dovednosti	R_2, R_3
Dovednosti ICT	R_3, R_4, R_5
Kritické myšlení a řešení problémů	R_4, R_5
Týmová práce	R_4
Sociokulturní kompetence	R_5

Zdroj: vlastní, 2024

Respondenti R_1, R_3, R_4, R_5 kladou důraz na schopnost žáků prezentovat své nápady a myšlenky před ostatními, což je klíčovou kompetencí pro úspěch v moderním pracovním prostředí.

Respondent R_1 k uvedeným kompetencím přidává povědomí a porozumění etickým hodnotám a standardům a učí žáky, že k dosažení svých cílů je zapotřebí odvaha a odhodlání.

Respondenti R_2, R_3 učí své žáky aplikovat odborné dovednosti v reálných situacích. Žáci realizují administrativních úkoly, které jsou prováděny efektivně a organizovaně, což je důležité pro jejich budoucí profesní život.

Respondent R_2 učí žáky porozumění finančním záležitostem, což je důležité pro spravování financí v osobní i profesním životě.

Respondenti R_3, R_4, R_5 kladou důraz na práci s informačními a komunikačními technologiemi.

Respondenti R_4, R_5 učí své žáky klíčovými dovednostmi pro inovaci a růst v pracovním životě prostřednictvím kritického myšlení a řešení problémů.

Respondent R_4 nacvičuje se svými žáky týmovou práci, což je klíčové pro dosažení společných cílů a úspěch v pracovním prostředí.

Respondent R_5 seznamuje žáky se sociokulturními kompetencemi, což je podstatné pro úspěšnou interakci mezi kolegy a klienty z různých kulturních prostředí.

Všechny kompetence, které respondenti uvedli v rámci rozhovorů, jsou klíčové pro úspěch a adaptaci v moderním pracovním prostředí 21. století. Tyto dovednosti jsou významné pro efektivní fungování v dnešním světě, který se stále více spoléhá na technologie a efektivní komunikaci. Uvedené dovednosti pomáhají žákům připravit se na náročné požadavky současné společnosti i pracovního prostředí.

3. Inspirace pedagogů ke kariérovému rozvoji žáků?

Pro úspěšnou realizaci kariérového rozvoje žáků je důležitá inspirace a příklady dobré praxe u kolegů. Existuje mnoho online zdrojů a komunitních sítí zaměřených na vzdělávání a kariérový rozvoj, které mohou pedagogové využívat k získání nových informací a sdílení zkušeností s ostatními pedagogy. Pedagogové mají možnost účastnit se kurzů, školení a konferencí, které jim umožní rozšířit své znalosti a dovednosti. Odborné informace a praktické zkušenosti lze získat od externích partnerů. Školení zaměřená na digitální dovednosti umožňují pedagogům lépe přizpůsobit výuku současným potřebám.

Přehled zdrojů, ze kterých respondenti čerpají, aby v rámci kariérového vzdělávání podporovali kariérový rozvoj žáků je uveden v tabulce 12.

Tabulka 12 Zdroje inspirací a respondenti

Inspirace	Respondent
Interakce s firmami	R_1, R_2, R_3
Kolegové	R_1, R_2, R_3, R_4, R_5
Semináře	R_1, R_4, R_5
Přednášky	R_1, R_4
Vlastní zkušenost	R_2, R_3, R_5
Webinář	R_2, R_4
Literatura	R_4, R_5
Sociální sítě a internetové skupiny	R_1, R_2, R_3, R_4, R_5
Workshop	R_5

Zdroj: vlastní, 2024

Respondenti R_1, R_2, R_3 využívají interakci s firmami jako zdroj inspirace, což jim umožňuje získat aktuální informace a praktické znalosti, které mohou aplikovat ve své výuce.

Všichni respondenti shodně uvádějí, že vzájemná výměna zkušeností, osvědčených postupů mezi kolegy jim přináší nové nápady a pomáhá jim rozvíjet se ve své pedagogické praxi.

Respondenti R_1, R_2, R_4, R_5 uvádí, že účast na seminářích, přednáškách a webinářích představuje další zdroj inspirace, kde mohou získat nové poznatky, diskutovat s odborníky a inspirativními kolegy.

Respondenti R_2, R_3, R_5 uvádí, že někdy čerpají i ze své osobní zkušenosti, což jim současně umožňuje reflektovat svou pedagogickou činnost.

Respondenti R_4, R_5 neopomněli připomenout důležitost sledování odborné literatury a článků jako inspiraci, což jim umožňuje sledovat aktuální situaci ve společnosti.

Všichni respondenti využívají k inspiraci sociální sítě a internetové skupiny, kde mohou sdílet své zkušenosti a konzultují s kolegy své nové nápady.

Respondent 5 uvádí, že workshop je dalším zdrojem inspirace. Workshopy umožňují vyzkoušení nových aktivit v pedagogické praxi.

Lze konstatovat, že respondenti čerpají z různorodých zdrojů, což jim umožňuje neustále se rozvíjet a zdokonalovat.

7.7 Rozhovory s širším vedením školy

Do svého výzkumu jsem zařadila i rozhovor s výchovnou poradkyní a ředitelkou školy, kterých jsem se ptala na celkovou podporu kariérového rozvoje žáků a také na realizaci kariérového poradenství.

Z rozhovoru s výchovnou poradkyní vyplynulo, že většinu své pracovní doby věnuje řešení spíše osobních problémů žáků. Ve své kompetenci má i kariérové poradenství, kterému se ale nemůže plně věnovat, z toho vyplývá, že žáci o této službě nemají ve vybrané střední odborné škole povědomí a z toho důvodu je i málo žádané. Výchovná poradkyně reflektuje svoji roli v podpoře kariérového rozvoje žáků, ale z časových důvodů se omezuje pouze na informování žáků o možnostech dalšího studia prostřednictvím tištěných informačních zdrojů.

Ředitelka školy, která má v kompetenci koordinaci ŠVP se zmiňuje o strategii školy, která klade důraz na propojení teorie s praxí a poskytování reálných zkušeností žákům již od prvního ročníku. Prostřednictvím kroužků probíhá podpora nadaných žáků a také podpora žáků ohrožených neúspěchem ve vzdělávání. Z rozhovoru také vyplývá, že paní ředitelka velmi podporuje aktivity, jako jsou workshopy, soutěže, exkurze, tvorba portfolií aj., které podporují kariérový rozvoj žáků.

8 Shrnutí praktické části

Analýza průřezového tématu Člověk a svět práce ukazuje, že kariérové vzdělávání na vybrané střední odborné škole je zaměřeno na komplexní rozvoj žáků. Témata průřezového tématu jsou vyučována strategiemi plánovanými pro rozvoj klíčových kompetencí. Žáci jsou aktivně zapojováni do procesu učení a podporování v rozvoji svých schopností a dovedností. V každém předmětu je kladen důraz na samostatnost.

Průzkum provedených rozhovorů poskytuje detailní pohled na aktivity, které vybraná střední odborná škola používá k podpoře kariérového rozvoje svých žáků. Široká škála aktivit a programů pomáhá žákům pochopit možnosti na trhu práce a rozvíjet dovednosti pro budoucí kariéru. Škola se zaměřuje na praktické zkušenosti a rozvoj klíčových dovedností potřebných pro úspěch v současné společnosti. Pedagogové se inspiroují k aktivitám podporujícím kariérový rozvoj svých žáků, což jim umožňuje neustále se rozvíjet a přizpůsobovat se měnícím se potřebám ve vzdělávání.

Vybraná střední odborná škola úspěšně implementuje aktivity k podpoře kariérového rozvoje žáků do svých vzdělávacích programů, a tak přispívá k úspěšnému vstupu svých žáků a jejich adaptaci na pracovní trh.

V souladu s vymezenými cíli práce ovšem nebylo na sledované škole dostatečně prokázáno začlenění kariérového poradenství. Z rozhovoru s širším vedením vyplývá, že kariérové poradenství je sice zahrnuto ve školních dokumentech, ale konkrétní i praktická realizace podpory tohoto typu je mizivá. Žáci nemají povědomí o možnosti kariérového poradenství, a proto takovou službu v podstatě nevyužívají. Ředitelka školy si je tohoto nedostatku vědoma a do budoucna má ve strategickém plánu školy definován konkrétní postup na zlepšení koordinace kariérového poradenství.

9 Závěr

Střední odborné školy, které chtějí zajišťovat kvalitní vzdělávání a podporovat kariérový rozvoj žáků, se řídí RVP a mají pečlivě navržený program v průřezovém tématu Člověk a svět práce ve svém ŠVP. Takový program podporuje kritické myšlení o světě práce, poskytuje informace o příležitostech k dalšímu vzdělávání, o poznání sebe sama a během studia vede žáky k dovednostem pro řízení vlastní kariéry.

Cílem bakalářské práce bylo popsat, jak probíhá podpora kariérového rozvoje žáků na vybrané střední odborné škole. V teoretické části byly popsány klíčové pojmy a strategické dokumenty ve vzdělávání. V praktické části byla provedena analýza průřezového tématu Člověk a svět práce vybrané střední odborné školy a pomocí polostrukturovaných rozhovorů byl zjišťován aktuální stav kariérového vzdělávání.

Sledovaná střední odborná škola velmi silně podporuje kariérový rozvoj svých žáků prostřednictvím propojení teorie s praxí a spolupráce s externími partnery. Důraz klade na objevování zájmů a schopností žáků a pomáhá jim v rozvoji jejich profesních dovedností. Škola také aktivně podporuje rozvoj kompetencí pro 21. století, jako je kritické myšlení, komunikace, týmová práce a digitální gramotnost. Pedagogové stále hledají nové způsoby, jak lépe připravit žáky na současný trh práce. Škola pomáhá žákům získávat praktické zkušenosti a připravuje je na úspěch ve svých budoucích kariérách.

Celkově lze říct, že škola podle zjištěných výsledků prostřednictvím kariérového vzdělávání připravuje žáky na měnící se podmínky trhu práce a díky obsahu vyučování, využitými metodami a mezipředmětovými vazbami přispívá k efektivnímu vzdělávání žáků a přípravě na jejich budoucí kariéru.

Na druhou stranu o kariérovém poradenství na vybrané střední škole nemají žáci žádné povědomí. V této oblasti má škola velký potenciál rozvinout spektrum služeb pro žáky, které jim usnadní vstup do zaměstnaneckého života. Existuje řada možností, jak zlepšit koordinaci nabízených služeb, ať už jde o komunikaci a spolupráci mezi výchovnou poradkyní, ředitelkou školy a dalšími pedagogy, či zapojení nepedagogických pracovníků a externistů tak, aby se zvýšila efektivita a dostupnost kariérového

poradenství na škole. Škola si je svých rezerv vědoma a v dohledné době připravuje další kroky, jak danou oblast do procesu vzdělávání začlenit.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

MONOTEMATICKÉ PUBLIKACE

BEKOVÁ, Lenka a Štefan GRAJCÁR, 2012. *Zručnosti pre riadenie vlastnej vzdelávacej a profesijnej dráhy a ich rozvoj v sektore vzdelávania*. Bratislava: Slovenská akademická asociácia pre medzinárodnú spoluprácu, centrum Euroguidance. ISBN 978-80-89517-06-0.

BLOCK, Peter, 2007. *Staňte se špičkovým poradcem: [jak dosáhnout toho, aby druzí využili vašich zkušeností]* /. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1750-0.

FRYČ, Jindřich; MATUŠKOVÁ, Zuzana; KATZOVÁ, Pavla; et al., 2020. *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2030+*. Praha: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy v Praze. ISBN 978-80-87601-46-4.

HARGAŠOVÁ, Marta, 2009. *Skupinové poradenství*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2642-7.

CHRÁSKA, Miroslav, 2016. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5326-3.

JIRSÁKOVÁ, Jitka, Jiří VOTAVA, Kamila URBAN, Jana GÜRTLER a Přemysl GUBANI, 2022. *Strategie rozvoje kariérového poradenství ve středním odborném vzdělávání: jak učit žáky kariérně myslet*. Praha: Nakladatelství České zemědělské univerzity v Praze. ISBN 978-80-213-3235-5.

KAŠPAROVÁ, Jana, 2012. *Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. ISBN 978-80-87652-05-3.

PRŮCHA, Jan, 2019. *Odborné školství a odborné vzdělávání*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN: 978-80-7598-158-5.

PÝCHOVÁ, Silvie; KOŠTÁLOVÁ, Helena; DRAHOŇOVSKÁ, Petra a MADZIOVÁ, Dorota, 2020. *Kariérové poradenství na každý pád*. Praha: Wolters Kluwer, Řízení školy (Wolters Kluwer). ISBN 978-80-7598-604-7.

ROOK, Steve, 2019. *The Graduate Career Guidebook*. London: Red Globe Press. ISBN 978-1-352-00516-5.

ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ, 2007. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha, Česká republika: Portál. ISBN 978-80-7367-313-0.

VETEŠKA, Jaroslav a Michaela TURECKIOVÁ, 2008. *Kompetence ve vzdělávání*. Praha: Grada. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1770-8.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

BRABEC, Jan a Barbora KREISLOVÁ, 2020. *Kariérové poradenství pro pedagogy: Metodický manuál* [online]. 2020: Pedagogicko-psychologická poradna a Speciálně pedagogické centrum Královehradeckého kraje [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: [chrome-tension://efaidnbmnnnibpcajpcgicfindmkaj/https://www.email.cz/download/k/f5QfA9H67Da3eeGt1tIwpEt0ayG8yqPCWlxaHavcFVHMTJmf0f6868D3innMg5YF6Q-ikdU/metodickymanual-komplet.pdf](https://www.email.cz/download/k/f5QfA9H67Da3eeGt1tIwpEt0ayG8yqPCWlxaHavcFVHMTJmf0f6868D3innMg5YF6Q-ikdU/metodickymanual-komplet.pdf)

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2013. Klasifikace vzdělání (CZ-ISCED 2011). ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2024-01-07]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace_vzdelani_cz_isced_2011

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD: KRAJSKÁ SPRÁVA ČSÚ V BRNĚ, 2022. Charakteristika okresu Brno-město. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2024-01-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xb/charakteristika_okresu_brno_mesto

EDU.CZ, 2022. RVP – *Rámcové vzdělávací programy*. Online. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. Edu.cz. 2022. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/>. [cit. 2023-12-29].

EDU.CZ, 2022 a. Školní vzdělávací program. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Edu.cz [online]. 2022 [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://www.edu.cz/dictionary/skolni-vzdelavaci-program/>

EDU.CZ, 2023. *Co se mění v RVP: Informatické vzdělávání*. Online. EDU.CZ. Edu.cz. 2023. Dostupné z: <https://revize-sov.edu.cz/co-se-meni-informaticke-vzdelavani>. [cit. 2023-12-29].

ELGPN, 2016. *Doporučení pro rozvoj politik a systémů celoživotního poradenství: Referenční rámec pro EU a komisi* [.pdf]. Jyväskylä: The European Lifelong Guidance Policy Network, ELGPN [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: <https://www.email.cz/download/k/SSSASQNdDYY3Und8ipq-7rGq7WtcIr4gaP-xvQTqGKOaYiLk27ONp8q5DMPWRRhP09Ek298/elgpn-tools-6.pdf.pdf>

EVROPSKÁ KOMISE/EACEA/EURYDICE, 2020. *Struktury vzdělávacích systémů v Evropě 2019/20: Diagramy* [online]. Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie: Dům zahraniční spolupráce [cit. 2023-12-19]. ISBN 978-92-9484-147-6. Dostupné z: doi:10.2797/44665

EVROPSKÁ KOMISE/EURYDICE. *Evropská komise* [online]. 14. prosince 2023 [cit. 2023-12-19]. Dostupné z: <https://eurydice.eacea.ec.europa.eu/cs/national-education-systems/czechia/vyssi-sekundarni-vzdelavani-postsekundarni-neterciarni>

JCMM, 2021. *Kariérová poradkyně, Kariérový poradce* [online]. jcmm [cit. 2024-01-10]. Dostupné z: file:///C:/Users/hzelnickova/Downloads/brozura-karierovy-poradce.pdf

MŠMT. *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*. [online]. [cit. 2023a-03-23]. Dostupné z: <http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>

MŠMT, 2020. Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 63–41–M/01 Ekonomika a podnikání. MŠMT. *Edu.cz* [online]. 2022 [cit. 2024-01-04]. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/08/63-41-M01_Ekonomika_a_podnikani_2020_zari.pdf

MŠMT, 2023. *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2023–2027* [pdf.]. MŠMT.

MŠMT. *Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnicích*. [online]. [cit. 2023b-03-23]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich>.

NPI: INFORMAČNÍ SYSTÉM INFOABSOLVENT, 2023. Co jsou rámcové a školní vzdělávací programy (RVP a ŠVP). NPI ČR. *NPI: Informační systém Infoabsolvent* [online]. 2023 [cit. 2024-01-03]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Rady/Clanek/7-0-13>

SRBECKÁ, Gabriela. Rozvoj kompetencí studentů ve vzdělávání. *Inflow: information journal* [online]. 2010, roč. 3, č. 7 [cit. 2010-08-06]. ISSN 1802-9736. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/rozvoj-kompetenci-studentu-ve-vzdelavani>

SULTANA, Ronald G., 2018. *Podpora kvality kariérového poradenství na středních školách* [online]. University of Malta [cit. 2024-01-04]. ISBN 978-80-88153-95-5. Dostupné z: <https://www.euroguidance.cz/publikace/sultana.pdf>

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Klasifikační kódy pro dosažené vzdělání v úrovni ISCED 3	13
Tabulka 2 Seznam oborů	31
Tabulka 3 Vyučovací metody a klíčové kompetence – Praktické vyučování	36
Tabulka 4 Vyučovací metody a klíčové kompetence – Ekonomika.....	37
Tabulka 5 Vyučovací metody a klíčové kompetence – Základy přírodních věd.....	39
Tabulka 6 Vyučovací metody a klíčové kompetence – Občanská nauka.....	40
Tabulka 7 Vyučovací metody a klíčové kompetence – Český jazyk a literatura	42
Tabulka 8 Harmonogram šetření a respondenti	44
Tabulka 9 Způsoby podpory kariérového rozvoje a respondenti	45
Tabulka 10 Využívané aktivity ve výuce a respondenti	47
Tabulka 11 Kompetence 21. století a respondenti	48
Tabulka 12 Zdroje inspirací a respondenti	49

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Struktura řízení tvorby ŠVP	17
Obrázek 2 Model DOTS	19
Obrázek 3 Career Management Skills	26

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Přepis rozhovoru se zástupkyní ředitele pro praktické vyučování

Příloha č. 2 – Přepis rozhovoru s garantem společensko-vědních předmětů

Příloha č. 3 – Přepis rozhovoru s garantem přírodních věd

Příloha č. 4 – Přepis rozhovoru s garantem ekonomických předmětů

Příloha č. 5 – Přepis rozhovoru s garantem českého jazyka a literatury

Příloha č. 6 – Přepis rozhovoru s výchovnou poradkyní

Příloha č. 7 – Přepis rozhovoru s ředitelkou školy

Příloha č. 1

Přepis rozhovoru se zástupkyní ředitele pro praktické vyučování ze dne 11.12.2023

Alena Geršlová: „Chtěla bych moc poděkovat, že sis na mě udělala čas a ze začátku bych se tě chtěla zeptat, jaké máš vzdělání, jak dlouho pracuješ jako pedagogický pracovník, jaké pozice si zastávala a zastáváš a jaké předměty vyučuješ?“

Zástupkyně ředitele pro praktické vyučování: „Tak nebyl problém, ráda jsem to pro Tebe udělala. Pracuji na škole už 28 roků jako učitelka praktického vyučování. V podstatě jsem se tady vyučila jako, 2 roky jsem si odpracovala na poště a vrátila se sem na pozici mistrová. To bylo nějakou dobu takhle legislativně stanovené. Pak se to změnilo na učitele praktického vyučování. V roce 2011 jsem se stala vedoucí praktického vyučování, vlastně v podstatě všichni ti učitelé najednou spadali pode mě. A před rokem jsem se stala zástupkyní praktického vyučování.“

Alena Geršlová: „Teď vyučuješ i když si zástupkyně?“

Zástupkyně ředitele pro praktické vyučování: „Takže letos jsem si vlastně tam dala 1. ročník a 3. ročník. Loni jsem měla třeba nástavbové studium Prostě podle toho, jak je potřeba. Já si vezmu volné hodiny, které zbývají, tak aby měli učitelé celý úvazek.“

Alena Geršlová: „Dobře pobavily jsme se o tom, o čem asi ta moje bakalářská práce je. Můžu se zeptat, jaká témata ve svých předmětech v rámci kariérového vzdělávání se objevují?“

Zástupkyně ředitele pro praktické vyučování: „V podstatě od 1. ročníku se naši žáci profilují na práci pro bankovní instituce, pro pojišťovnictví, ale v podstatě pravda je taková, že žáci většinou po absolvování odchází na vysoké školy. Nicméně v těchto oborech se zabýváme oblastí od finanční gramotnosti, práce s penězi a služby takové ty základní, co poskytují banky a pojišťovny. Přes chování, jednání se zákazníkem. Podporují nás samozřejmě firmy, takže externě nám vypomáhají. A tady můžu zmínit banky: FIO banka, Komerční banka, Česká spořitelna tam vlastně od prvého s nimi spolupracujeme. Chodíme k nim na exkurze, takže tady tím vlastně ti žáci vidí, jakým stylem by se mohli potom profilovat až budou absolvovat úspěšně. Pořádají se tady

různé aktivity z projektu České spořitelny, je to Den s odborníkem, takže zase kdokoliv může přijít a v rámci těch různých průřezů těch témat, který tam jsou zase odpočinu počínaje práce s penězi, finanční gramotnost, nějaké služby bank, úvěry, účetnictví a takové to chování vůči zákazníkům, to znamená prodejní dovednosti, takže to zase nám podporují nějakí externisté během těch 4 let.“

Alena Geršlová: „Teď jsi mi vlastně odpověděla i na tu 2. otázku, ve kterém ročníku probíhá, takže to můžeme úplně přeskočit. Jaká je propojenost s jinými předměty?“

Zástupkyně ředitele pro praktické vyučování: „No v podstatě u toho je stěžejní 1 předmět, který se jmenuje přímo, takže s tím spolupracujeme úzce. V podstatě se vždycky sejdem na začátku školního roku v týmu, tomu říkáme předmětová komise, kdy nás předsedkyně vyzve a my se podílíme na tom, co budeme učit, co máme v tematických plánech nadefinovaný podle ŠVP. Ten máme pořád stejný, dělali jsme korekturu myslím před 2 lety nebo před rokem a půl a od té doby jedeme stejně, protože už to máme vyzkoušené. V podstatě krátce změnil název, takže 1 předmět je stěžejní, pak je to samozřejmě právo, účetnictví, ekonomika a myslím si, že se tam může zmínit i psychologie, protože to je taky věc, kde se určitě probírají podobná témata. Může to být občanská nauka a je to určitě i psaní nebo dneska se to jmenuje výpočetní technika nebo psaní na počítači, žáci se naučí samozřejmě psát všemi 10, protože to budou potřebovat v praxi.“

Alena Geršlová: „Jak pomáháš žákům ve svém předmětu rozvíjet kompetence 21. století?“

Zástupkyně ředitele pro praktické vyučování: „Já myslím, že už jsem nějaký ty dovednosti zmiňovala. Tak jestliže tam patří takové to, že se umí prezentovat, to znamená, že se nebojí vystoupit před cizími lidmi, umí udělat prezentaci a to už je jedno v jakém programu, že jsou samozřejmě slušní, že mají nějakou etiku v sobě, to znamená, že učíme etický kodex, že v každé takové firmě jsou etické kodexy nastavené a že je důležité je dodržovat a proč je dodržujeme, no a že se té práci nebojí, že se k ní umí postavit, to si myslím, že je takový základ toho, aby odešli a byli úspěšní.“

Alena Geršlová: „Můžeme teď třeba jenom tak vyjmenovat nějaké aktivity vedoucí ke kariérovému vzdělávání a kde se necháváš inspirovat?“

Zástupkyně ředitele pro praktické vyučování: „Tak když bychom už jenom proto, že vlastně si myslím, že tento obor musí být jako kdyby nebo v závislosti s tím, že nám tedy ve škole trošku utíká doba, to znamená, že my jsme tady samozřejmě po staru nějak nejdeme s tou dobou moderně, takže mě k tomu vede to, že musím oslovovat firmy, které by sem přišly a něco s námi nacvičovaly. Úplně 1. příklad, který je v Československé obchodní bance existuje na pozici lidských zdrojů paní, která nám sem pravidelně chodí k 1 skupině. Vždycky chce vybranou skupinou lidí, kteří o to mají zájem a udělá u nich vlastně takový nácvik přijímacího pohovoru. Pak jsou to samozřejmě ten projekt, který jsem zmiňovala, ten Den s odborníkem, to vlastně od loňského roku Česká spořitelna nabízí přes jejich server najdeme jakéhokoliv odborníka, kterého potřebujeme dosadit do jednotlivých těch témat. Takže když začnu tady mám před sebou ŠVP, nějakou bezpečnostní ochranou zdraví, tak voláme záchranářům a záchranáři jim přijdou sem ukázat průběh toho, co ta první pomoc potřebuje, protože zase a může tam být někdo koho to osloví možná jsem ztratila teďka 2 půlku té otázky, jak to tam ještě bylo, kde беру inspiraci. V podstatě se inspiroji tak buď na to přicházím sama mám samozřejmě kolektiv lidí, kteří se o to také zajímají čím mladší holky, které zrovna absolvovaly VŠ, tak tam je velký rozstřel různých kontaktu, různých známostí. Včera nám přednášel pán o umělé inteligenci úplně takový jako kdyby začátek, abychom děčkám dokázali říct, že ne úplně všechno ta umělá inteligence jako je. Takže pomáhají mě k tomu ty lidi kolem mě. Samozřejmě pomáhají mně i nadřízení, kteří mě dají tipy, protože úzce spolupracuji s paní ředitelkou, která vlastně v podstatě mě tvoří ten tým toho PKT od začátku tady v tomto oboru. No a také ti odborníci nás oslovují, to znamená často se mě stane, že třeba mají nabídku pro nějakou nebo nějakého šikovného žáka.“

Alena Geršlová: „Teď vůbec nevím, jestli je na místě, jak probíhá na naší škole podpora kariérového rozvoje, protože já mám pocit, že už jsi to řekla a řeklas teda, že nějaká ta podpora vedení tady je. Sebe vzděláváš se sama?“

Zástupkyně ředitele pro praktické vyučování: „Bez toho bych si to nedokázala představit, v podstatě vždycky nastane nějaká doba, kdy jsem v útlumu, kdy jsem si něčím prošla a potřebuju nasbírat energii a teďka vlastně jsem už v loňském roce pocítila, že už zase stojím na jednom místě a že potřebuju jít dál. Takže jsem našla tady ten směr toho koučování, vidím v tom velký smysl i pro pomoc těm učitelům,

velká pomoc pro žáky bez diskuze jako, ale i ti dospěláci to samozřejmě potřebují a úplně nejlepší bych se chtěla dostat na pozici mentora, který by vlastně kromě toho, že tě povede koučinkem, tak by ti i dokázal poradit po té odborné stránce, takže jako to by bylo takový jako cíl, ale co se týká tohoto oboru, tak tím, že chodí k nám ti odborníci nebo jsou situace, kdy nás třeba dejme tomu Československá obchodní banka pozve jako tým učitelů, aby nám ukázaly novinky to taky existuje a ještě vlastně v podstatě každý ten školní rok je nastavená spolupráce tady s těmi partnery, kterým já říkám partneři, jsou to ti externisté a tam je vždycky cíl z jejich strany, že oni od nás chtějí odejít s tím, že tady potenciálně někoho najdou. Samozřejmě my máme vždycky nastavenou tu spolupráci, dojde doba, kdy děcka nám budou vycházet, to znamená ukončují v tom květnu, tak už předtím tady přijdou ty firmy a ukážou se nebo popřípadě nechají kontakty, kdyby měl někdo zájem.“

Alena Geršlová: „Chtěla bys dodat ještě něco, co tady nezaznělo, třeba na co seš pyšná nebo jaké máš třeba plány tady v této oblasti dále?“

Zástupkyně ředitele pro praktické vyučování: „Zaznělo to tady v podstatě ve všech směrech, ale pyšná jsem na to, co jsme dokázali, protože jsme určitě tím lidí, který si myslím, že držíme za 1 provaz, že tady funguje vlastně to, že když tady někomu se něco podaří, tak se to i sdílí, tak se to takhle udržuje po tu dobu, co to dělám. 12 let vlastně s tím týmem spolupracuji, takže to je super, a to že i spolupracujeme s těmi firmami. Jiné firmy do toho vstupují někteří odstoupí někdy přijdou to záleží zase jak nám kde, kdo odejde do jiného zaměstnání. Takže v podstatě tady na to a na co jsem asi nejvíc pyšná, že když odchází děti jsou spokojení to je důležité, proto tady jsme vlastně takže asi tak.“

Alena Geršlová: „Moc děkuji za rozhovor.“

Příloha č. 2

Přepis rozhovoru s garantem společensko-vědních předmětů ze dne 12.12.2023

Alena Geršlová: „Chtěla bych moc poděkovat, že sis na mě udělala čas a úplně na začátek bych Tě chtěla poprosit, jestli bys mi řekla, jakou máš aprobaci, jak dlouho pracuješ jako pedagogický pracovník a jaké předměty vyučuješ?“

Garant společensko-vědních předmětů: „Dobře praxi mám 37 roků, pořád tady na té stejné škole. Vystudovala jsem ruský jazyk a občanskou nauku, vždycky jsem strašně chtěla učit a pořád si ještě myslím, že to do toho důchodu, ne myslím si, že mě to i ještě teda předměty, které vyučuji, tak té ruštiny už mám minimum, ale všechno, co souvisí vlastně s tou občanskou nauku, to znamená právo v jakékoliv podobě, právo a normy, občanskou nauku eventuálně nějaký marketing management nebo se to třeba jinak jmenuje, ale je to tím směrem zaměřený. 1 nebo pár let jsem měla třeba i ekonomický předmět.“

Alena Geršlová: „Jaká témata se objevují ve tvých předmětech v rámci kariérového vzdělávání? Už jsme možná řekli, že něco o trhu práce tam je?“

Garant společensko-vědních předmětů: „Určitě, protože to je průřezové téma, tak ono není jako vyloženě dané téma kariérového poradenství nebo příprava do zaměstnání, ale téměř v každém tom tématu, co probíráme, tak nějaká část z té přípravy do toho zaměstnání je. Někde máme sebe prezentace, děláme prezentace, které si žáci připravují. Teď se docela klade důraz i na týmovou práci, takže děláme týmové prezentace, dokonce jsem teď vyslala týmovou písemku, což bylo velmi zajímavé, ale musíme se to naučit, protože je to velmi složité, budou mít týmovou ročníkovou práci, respektive teda ve dvojicích. A zase známku prostě dostanou, takže tady toto si myslím, že je teď taková velká výzva pro nás, aby se naučili pracovat v týmu lidí, protože oni jsou třeba strašně šikovní, ale možná jim tam jako vážne ta týmová spolupráce, na kterou teda zaměstnavatel, aspoň když jsme tvořili ŠVP, tak vždycky na to kladli důraz na tu týmovou práci. Je pravda, že třeba já to moc neumím tu týmovou práci.“

Alena Geršlová: „Dalo by se to nějak rozdělit na ročníky, třeba, co se učí v prváku, druháku, ve třetáku ve čtvrtáku?“

Garant společensko-vědních předmětů: „Myslím si, že bych možná mohla zapřemýšlet, ale tím, že já mám teď vlastně všechny ty ročníky, tak se snažím už začít v tom 1. ročníku. Takže čtvrtáci třeba začínají teď, protože jsem se rozhodla, že tímto způsobem budu učit, ale co mám třeba tu třídu vyloženě tu svoji, tak jsme měli v prváku, v druháku, takže se budu snažit to dotáhnout až do nějaké té perspektivy nebo prostě ve všech těch ročnících.“

Alena Geršlová: „Jakým způsobem v těch předmětech se snažíš žákům zvědomovat, že třeba zrovna tohle téma, že se s ním můžou potkat v tomhle předmětu a taky, že jim je to dobrý do života. Funguje to u nás vypadá to, že ty to zrovna děláš?“

Garant společensko-vědních předmětů: „Já si právě myslím, že veškeré to, co my se učíme, tak by se vždycky mělo opírat o praxi. A do toho, co potřebujeme prostě v životě, to je podle mého ta škola suché se učení něčeho je úplně zbytečné. Čili vždycky všechno nebo každý to téma, co máme, tak se snažím hledat nějak a převést do praxe. Takže když se budeme bavit o nějakých pracovněprávních vztazích, tak ať si udělají pracovní smlouvu, ať si dají výpověď, ať si sepíší manažerskou smlouvu. Teď jsme na to tak jako dotáhli do manažerské smlouvy nebo další kupní smlouvy. Prostě všechno vždycky ke každému tomu tématu se snažím udělat to, co potřebují v životě, aby si uměli spočítat mzdu. Jako není to úplně značka ideál třeba se víc, ale aby to věděli. Teď se mě třeba stalo, že jsem potřebovala zjistit něco v rodném listě, co budeme dělat, když nemám rodný list a doopravdy to zvládli a byli schopni to třeba dotáhnout do té matriky.“

Alena Geršlová: „Dívám se na svoji další otázku, a to je právě, jak pomáháš žákům ve svém předmětu rozvíjet kompetence 21. století, a právě teď jsi odpověděla, takže půjdu na další, kde bereš inspiraci o aktivitách?“

Garant společensko-vědních předmětů: „Vždycky si řeknu, co bych dělala já, když bych se dostala do té situace, takže prostě někde mě napadne něco ze života nebo, že to řešil buď příbuzný nebo, že by se jim to mohlo hodit, takže vyloženě spíš snažím se prostě z vlastní zkušenosti nebo prostě příbuzný nebo kdokoliv jiný nebo vidíš něco v televizi a řekneš si to by se ty děti mohly naučit, to by se jim mohlo hodit. Vždycky se snažím říct: Tohle to někdy možná v životě použijete.“

Alena Geršlová: „A když se tak podíváš celkově na naši školu, dokázala bys popsat vlastními slovy, jak probíhá na naší škole podpora kariérového rozvoje?“

Garant společensko-vědních předmětů: „Teď třeba je tady ten veletrh, já si myslím, že je určitě velice důležité, aby třeba byly schopny ty děti nebo i kolegové, a to si myslím, že určitě dělají, máme národní systém povolání a tam pokud se v tom prostě začnou orientovat a budou vědět, tak je to taková inspirace pro ať už rozvoj veškerých dovedností, teď se přiznám, že jsem zjistila, že jsou i digitální dovednosti. Teď je to populární, to jsou vlastně ty dovednosti ICT a oni je předělali na digitální. Teď doopravdy třeba mám v jedné třídě, oni mají personalistiku, jako jsme jim nechali v rámci marketingové komunikace, což je výborné, a právě teď jsme dělali všechny tady ty dovednosti, ať už s někým, že jo odborný. Takže to si myslím, že takhle aspoň ty děti se ohodnotí, protože tam jsou nějaké stupně, co by všechno teda měli vědět, a dokonce je tam i bezpečné v kyberprostoru.“

Alena Geršlová: „Teď jsi řekla, že jsi zjistila, že jsou digitální dovednosti, sebe rozvíjíš se nějak, vzděláváš se nějak dál, třeba chodíš na nějaké semináře?“

Garant společensko-vědních předmětů: „Kdykoliv je z té kyber bezpečnosti, pokaždé když je nějaký webinář, protože jsem zjistila, že ty znalosti, který jsem vystudovala před těmi 40 roky, že to absolutně nestačí a pak z hlediska i třeba to potřebuju do svého předmětu, že jo protože když máme ať už teda tu bezpečnost dat nebo tu kybernetickou bezpečnost, tak zase to potřebujeme převést do života.“

Alena Geršlová: „Máš podporu u vedení, že si třeba řekneš já bych chtěla jít tam a vedení Ti řekne ne?“

Garant společensko-vědních předmětů: „To se mi ještě nestalo, když si vybírám většinou si třeba vybírám akce, které jsou tady nebo webináře, abych nemusela jezdit je to drahý a tak, ale nestalo se mi s tím, že by mě řekli, že ne.“

Alena Geršlová: „Chtěla bys ještě něco dodat k tomu, co tady nezaznělo, třeba co se ti daří, co máš osvědčené, co se prostě děckám líbí, když s nimi probíráš nebo jakým způsobem to s nimi probírá?“

Garant společensko-vědních předmětů: „Bylo by docela dobré, aby oni měli představu o tom, kde mohou pracovat. Víš, že prostě, že oni z té školy, tak jako nejsou

zvyklí nebo ne na to vyhodí třeba do jaké firmy a víc ještě informace třeba z těch firem, protože to pokaždé, když tady někdo z firmy je, tak si myslím, že těm dětem, že jim řekne prostě víc než my, protože přece jenom ta škola je odtažitá ať děláme, co děláme, tak pořád je to o něčem. Takže pokud by se podařilo a bylo tady čím dál víc těch odborníků z té praxe, tak by to byla by to značka ideál.“

Alena Geršlová: „Moc děkuji za rozhovor.“

Příloha č. 3

Přepis rozhovoru s garantem přírodních věd ze dne 21.12.2023

Alena Geršlová: „Děkuji moc, že sis na mě udělala čas. Úplně na začátek bych tě poprosila, jestli bys mě mohla říct, jak dlouho děláš pedagogickou praxi, jaké předměty vyučuješ?“

Garant přírodních věd: „Já jsem sem nastoupila hned po vysoké škole, nastoupila jsem v roce 2005 a od té doby jsem tady, takže už se blíží moje výročí, za chvíli tady budu 20 let. Jsem vlastně od začátku tady, takže nemám úplně srovnání s jinou školou ani s jinou pozicí, jsem pouze tady na pozici učitelky a učím přírodní vědy, předměty chemii a ekologii a základy přírodních věd a zároveň jsem si v průběhu mé práce tady už doplnila vzdělání na vysoké škole ekonomické v Praze, kde jsem si vystudovala písemnou a elektronickou komunikaci, protože jsem řešila svoji aprobaci. Já mám aprobaci pro základní školy a neměla jsem aprobaci pro střední školy a hledala jsem vlastně možnost doplnění těch mých předmětů, kterými jsou dějepis a chemie. Ten studijní obor se otevíral, myslím si v Ostravě, tam jsem chvíli jezdila na dějepis, ale to se prostě nedalo, to bylo strašně náročné to studium a chemii, kterou i tady směřuji především na ty přírodní vědy, kterou jsem chtěla, tak tu prostě nikde neotevírají, takže jsem hledala jinou alternativu a vzhledem k tomu, že už jako ze svého středního vzdělání jsem měla státní zkoušku s obchodní administrativy a jako docela si myslím, že mi to jde, tak jsem prostě na to navázala a doplnila jsem si tady to vzdělání, abych měla vlastně aprobaci pro střední školy.“

Alena Geršlová: „Podle našeho ŠVP se předmět nebo průřezové téma Člověk a svět práce objevuje ve 4 předmětech, je to čeština, občanka, ekonomika, a právě ta chemie a ekologie. Objevují se nějaká témata, tady v těch tvých předmětech, co učíš, v rámci kariérového vzdělávání?“

Garant přírodních věd: „Já si myslím, že co se týče jako pro kariéru a pro budoucí povolání těch dětí, tak je v dnešní době určitě důležitá ekologie a myslím si, že ta ekologie se prolíná asi do každé činnosti člověka a myslím si, že když prostě potom nastoupí do nějakého povolání, takže by určitě ty věci, který si říkáme v těch hodinách měli umět použít, měli si zapamatovat. Hodně se teď řeší environmentální

stopa, co za sebou zanechají nebo nezanechají a myslím si, my teda jako na té škole se snažíme na ně zapůsobit, aby se začali ekologicky chovat hned, aby začali doma, ale jsou tam i věci, které mohou uplatnit v praxi. Zároveň u těch technických oborů, tu chemii totiž máme i u netechnických oborů i u technických oborů. U těch netechnických oborů chemie a ekologie je zahrnuta do předmětu základy přírodních věd, že to taky zmiňujeme, protože třeba v si myslím, že je to docela aktuální téma. Dokonce máme i projekt s fakultou dopravy z Pardubic, jako o environmentální stopě vyloženě tady na tu zaměřenou jako na ekologii v dopravě. U techniků, tam zase je to především jako třídění odpadu elektrozařízení a tady toto, protože to jako je jejich, že jo, jako jejich pracovní nástroj tady ty počítače a já nevím, baterky a prostě tak, tady toto si myslím, že je hodně jako hlavně ten odpad, úspory energií a učí se to ve všech ročnících nebo tam, kde jsou tady ty předměty. Ekologii u technických oborů máme zařazenou v 1. ročníku, kde teda máme docela velkorysou hodinovou dotaci jsou obory, kde máme 3 hodiny týdně a jsou obory, kde máme 2 hodiny, takže tam toho docela dost stihneme. U těch netechnických oborů je to dohromady shrnutá chemie, ekologie a fyzika v rámci těch základů přírodních věd, a to je v 1. a 2. ročníku.“

Alena Geršlová: „Jak pomáháš žákům ve svých předmětech rozvíjet kompetence 21. století, třeba když máš i tu obchodní administrativu?“

Garant přírodních věd: „Já obecně ve všech těch předmětech jim zadávám třeba témata na zpracování, že se učí pracovat s prezentačním softwarem i mimo ty hodiny informačních technologií a snažím se, aby i když to není jejich oborový téma, tak vždycky to téma, které zadám, tak aby bylo pro ně snadno uchopitelné, aby ho dokázali prezentovat, aby dokázali, že tomu tématu rozumí. Takže se snažím, aby rozvíjeli ty svoje prezentační schopnosti. A v rámci předmětu obchodní administrativa trochu narážím na to, že děcka nechtějí, tam se snažím je naučit perfektně přesně ovládat klávesnici od 1. ročníku a potom se snažíme je naučit, aby se dokázali vyjadřovat písemně, protože v dnešní době je to velký problém, oni používají zkratky, používají smajlíky, ale neumí sestavit větu, a to si myslím, že je hodně důležitý. Myslím si, že ta obchodní administrativa pro tu kariéru je stěžejní předmět, protože se tam učíme obchodní korespondenci, učíme se tam životopisy, žádosti o zaměstnání, prostě komunikaci s úřady, komunikaci i tu osobní. Prostě, aby uměli formulovat věty, což oni neumí. Často se dohadujeme, že se všechno píše

email, řeší se elektronicky, ale myslím si, že je to jejich velká vizitka a jejich velký plus. Tisknu jim ty dokumenty, aby to měly u sebe, aby když potom jdou do toho praktického života tak, aby mohli, měli kam sáhnout, aby měli tu možnost.“

Alena Geršlová: „A kde bereš inspiraci na nějaké aktivity do svých hodin? Jestli mezi kolegy nebo i někde venku?“

Garant přírodních věd: „Třeba do té obchodní administrativy, když s děckama dělám nějaké věci, tak protože jsem kdysi začínala s ekonomickým vzděláním, tak mám spoustu kamarádů v ekonomickém sektoru, takže třeba z řad auditorů nebo tak, a tak se snažím od nich získat třeba nějaké tabulky nebo takový věci, který oni používají v praxi, aby ty děcka viděly, že prostě to není, že je tady týráme nějakými věcmi, ale že se to v té praxi opravdu používá a snažím se jim ty úkoly dělat prakticky, aby třeba něco vyhledali, něco srovnávali, nejsem úplně zastávce toho, že bych jela přesně podle normy, ale snažím se to prostě udělat tak, aby to uplatnili. Takže třeba s některými kolegy se úplně neshodneme, kteří ten předmět tady učí delší dobu a začínali psaní na stroji, protože prostě mám tu vazbu s tím reálným světem. Takže se snažím prostě jim to udělat takhle ze strany nějakých kamarádů, co si myslím, co třeba i já jsem někdy potřebovala v životě.“

Alena Geršlová: „Teď mě napadalo, dcera je teď na VŠ, tak jí učí hodně pracovat s excelem, pokud by se jednou dostala do středního managementu, tak tam pracují hlavně s excelem. Syn je na gymplu, ti se zase učí citace, to třeba taky používáte?“

Garant přírodních věd: „V chemii a ekologii, tam to oni musí použít v těch prezentacích, aby uměli i s odborným textem pracovat.“

Alena Geršlová: „Jak bys popsala třeba svými slovy, jestli naše škola podporuje kariérový rozvoj žáků, jestli moc málo nebo až moc a jestli je podpora ve vedení?“

Garant přírodních věd: „Myslím si, že podporuje tak středně. Za mě myslím si, že v těch odborných předmětech, je spousta akcí. Řekla bych to takhle, když student má zájem a chce, tak je tady spousta akcí, kde se může realizovat a tu nabídku tady mají, ale ne všichni toho využívají. Možná by bylo třeba dobré to trochu víc rozšířit i pro ty děcka, který se třeba bojí, protože nejsou jako úžasní ajťáci, ale chtěli by. Většinou se chytanou jenom ti úžasní, prostě takový ti, kteří fakt už sem nastoupí s tím, že už něco umí, mají takový ten drive, ale takové ty průměrné děti, ty se nezapojí.

Myslím si, že by bylo fajn jako na ně víc apelovat, na ně víc tlačit, že i ten průměrný se může do něčeho zapojit, protože ty možnosti jsou. Ze strany vedení si trochu myslím, že má nerovný přístup, že některé akce jsou preferovanější než jiné akce a některé akce nejsou. Možná je to i ze strany třeba kolegů, co který organizuje. Úplně nevím, tady ty vazby, ale myslím si, že to není úplně rovnocenný. Na některé školní akce se vysuplují ty hodiny, nikdo nelituje odpadnutí těch hodin, ale potom jsou akce, který by pro ty děcka mohly být dobrý, mohli by být přínosem, ale prostě z důvodu časového, že by prostě něco odpadlo, ty hodiny a ty akce umožněné nejsou.“

Alena Geršlová: „Musela jsi změnit styl učení a vzděláváš se někde dál? Sama nebo třeba, že tě vedení pošle?“

Garant přírodních věd: „Občas využívám tady toho dalšího vzdělávání, ale často ta nabídka je taková obecná na takovou tu jak to vyjádřit úplně pedagogickou činnost nebo na klima třídy nebo tady na takový věci, který jako rozhodně jsou zajímavý, ale tak nějak mám pocit, že jako čím víc mám praxe, tak tím víc jsem schopná odhadnout třídu nebo řešit nějaký konflikty, to si myslím, že jde tak jako samo. To si myslím, že je ideální pro začínající učitele. Já vítám ty semináře, které se týkají přírodních věd, který mě můžou někam posunout. Já chodím do laboratoří, protože pořád bych strašně chtěla tady mít aspoň ty pokusy, tak se snažím najít nějaký bezpečný pokusy, který bychom mohli prostě tady realizovat. Ted' chodím na semináře od vysoké školy tedy chemicko-technologické z Prahy, která tady má takové pracoviště, prostě chodím se vzdělávat. A co se týká té administrativy, tak tam prostě se to rozhodně změnilo do té elektronické podoby, ať ty datový schránky a tam jako člověk musí být trochu v obraze. To si hlídám třeba sama na to třeba žádný další vzdělávání není. Určitě jsem absolvovala vzdělávání na využití informačních technologií, to je taky velký posun. Ale co se týká náplně toho předmětu, tak to si spíš tak jako sama zjišťuju, jak se to mění.“

Alena Geršlová: „Děkuji moc a ted' úplně teda poslední otázka, chtěla bys něco ještě dodat tady k tomuto tématu, co bys chtěla vypíchnout o naší škole, třeba o čem by ses chtěla zmínit?“

Garant přírodních věd: „Myslím si, že naše škola už jsem to říkala a když se mě někdo na naši školu ptá, tak to říkám, jsou tady někteří pedagogové, kteří jsou jako úžasní,

kterí těm děčkám hodně dají do života. Někteří třeba víc, co se týká oboru, někteří třeba jako víc, co se týká života, protože ty životní zkušenosti jsou nedílnou součástí. Nejenom vědomosti musíme předat, ale zároveň i co se týká, jak ty děcka se tady můžou realizovat, ale vždycky je to nebo ne vždycky, ale hodně je to o tom děcku, hodně je to o té motivaci, jestli zareagují na tu motivaci, protože jsou tady možnosti, ale ne všichni je využívají, a ne o všech možnostech se ví. Což jako naši škole škodí, zároveň škodí to, že se dostatečně neřeší některý kázeňský problémy, kazí nám to pověst, v tom jsou prostě děcka, kteří řeknou, že tady porušovali školní řád, a přitom tady relativně dobře propluli a šíří se to a chodí sem děcka, který si myslím, že by tady neměli být. Jinak jsem tady ráda, už tady budu skoro 20, teda cítím se tady dobře. Mám tady zázemí i když s vedením někdy nesouhlasím nebo někdy máme rozpory, tak v zásadních věcech při mně vedení stálo vždycky, a i z takového lidského hlediska se tady cítím dobře. Nesouhlasím s vedením, ale když jsem potřebovala já osobně třeba, teď to nemyslím profesně, tak jsem měla tu podporu, takže toho si vážím.“

Alena Geršlová: „Moc děkuji za rozhovor.“

Příloha č. 4

Přepis rozhovoru s garantem ekonomických předmětů ze dne 14.12.2023

Alena Geršlová: „Mockrát děkuji, že sis na mě udělala čas a úplně na začátek bych se tě chtěla zeptat na tvoji aprobaci, jak dlouho pracuješ jako pedagogický pracovník, jakou pozici zastáváš a jaké předměty vyučuješ tady u nás?“

Garant ekonomických předmětů: „Já mám vystudovanou vysokou školu ekonomickou, moje aprobace jsou odborné ekonomické předměty, ekonomika, hlavně bankovníctví pojišťovnictví, ale my tu ekonomiku máme rozdělenou do více předmětů, takže v rámci té ekonomiky ještě marketing management, základy práva a tak dále, účetnictví. Obchodní administrativu, kterou jsem tady taky někdy učila pár let a tak, takže všechno, co se týká tady těch ekonomických předmětů. No a jak dlouho učím, to už je teda hodně dlouho, takže od roku 1996, to už je hodně dlouho takže 27 let.“

Alena Geršlová: „My jsme si tak nějak povykládali o čem by měla být moje bakalářská práce a já bych se Tě chtěla zeptat jaká témata ve svých předmětech se objevují v rámci kariérového vzdělávání?“

Garant ekonomických předmětů: „Vzhledem k tomu, že máme marketing, máme hodně podnikovou ekonomiku a v jednom oboru máme vyloženě jedno téma, které se týká vyloženě jenom personalistiky, tak si myslím, že my tady to kariérové vzdělávání máme daleko více rozvinuté než nařizuje samotný ŠVP. Nám se tam objevují napříč těmi předměty různá témata, která všechno podporují, aby se ty děti orientovaly na trhu práce a aby byly schopny se tam prosadit. Jenom namátkou, co dělá personalistika, úkoly personálního útvaru, jakým způsobem se vůbec zjišťuje z hlediska podniku potřeba těch zaměstnanců, jakým způsobem se hodnotí jejich kvalifikace, jak se podporuje rozvoj. Pak je tam velká kapitola, která se týká vůbec přípravy na vstup na trh práce, takže v podstatě, jakým způsobem probíhá výběr zaměstnanců, přijímání do zaměstnání, adaptace, jaké mají možnosti kariérního postupu a pak je tam hodně věnováno tomu samotnému pracovnímu pohovoru a přípravě na ten pracovní pohovor, ať už z hlediska rozvíjení komunikačních a prezentačních dovedností, tak i z hlediska podkladů, které by měly mít žáci

zpracovaný dopředu. Prostě se s nimi trénuje pořád, jak sestavit správně životopis, motivační dopis, jakým způsobem reagovat na případné ať už zavádějící nebo prostě nepřipustné otázky, co se třeba těch zaměstnavatelů je vhodné zeptat, jak se vyhnout nějakým nepříjemným situacím a pak velkou část věnujeme a tu ve všech oborech, jakým způsobem jsou hodnoceni zaměstnanci, ať už z hlediska finančního ohodnocení a nebo i z hlediska benefitů nebo mimo mzdových forem odměňování a s tím, že všechny obory, ať už jsou to maturitní nebo učební mají zařazenou kapitolu, která se týká výpočtů mezd, aby si dokázali prostě představit, jakým způsobem to odměňování probíhá, jaké podklady k tomu jsou potřeba, aby si to dokázali zkontrolovat, jestli jim ten zaměstnavatel skutečně tu mzdu vyplácí, aby věděli nebo aby byli schopni si zkontrolovat, jestli ty povinné odvody, které se zde mzdy odvádí, jsou skutečně odváděny, protože v dnešní době u těch soukromých podniků to může být všelijaké. To je asi tak všechno z hlediska práva, ještě vlastně jsou tam ty právní dokumenty, ať už náležitosti pracovní smlouvy, dohody, jak lze ukončit pracovní poměr, co to pro ně znamená, když podepíší třeba dohodu.“

Alena Geršlová: „A tohle je třeba v 1. ročníku nebo máte to nějak rozdělené do více ročníků podle oboru?“

Garant ekonomických předmětů: „Ve většině případů se jedná o 2. a 3. ročníky, takže do 2. ročníků.“

Alena Geršlová: „Mě by strašně zajímalo, jestli třeba máte nějakou zpětnou vazbu, jak já tady mám uvedeno, jestli zvědomujete žákům nějak, co je důležité tady z toho, co se vlastně učí pro jejich život. Jestli si to vůbec uvědomují, že Ty jim vlastně říkáš něco, co je pro ně fakt podstatný, jestli máš třeba nějakou zpětnou vazbu, že fakt ty děcka to potom využívají?“

Garant ekonomických předmětů: „Zpětné vazby hodně fungují sociální sítě a já ve většině případů všechno, co máme jakoby třídní učitelka, tak máme v rámci nějaké sociální sítě. Ted' momentálně Instagram, protože Facebook je to staré, tak jsem si to kvůli nim musela udělat, ale v podstatě vždycky se najde aspoň takových dejme tomu 5 absolventů, kteří dříve nebo později prostě jakmile odmaturoují se ozvou, přijdou se podívat, což člověka velmi těší, pochlubit se vlastně svými úspěchy a neúspěchy a zpětná vazba určitě je a myslím si, že nejvíc těm dětem dá samozřejmě

výuka. Je důležité, ty základní znalosti, ale spíš nějaké ty mimoškolní aktivity, které v rámci té komise pro ně fakt děláme a snažíme se, aby ty děti si skutečně sáhly na ten reálný život, aby viděli tu situaci jaká tam je a to je důležité a občas se nám ozvou i nějakí zaměstnavatelé, kteří chtějí reference na ty děti, takže už jsem měla několik referencí třeba z České pošty, když sháněli na pobočky a pak mě vlastně volali zpátky, že úplně prostě nadšený, že jsme jim doporučili dobrý žáky, a byli s nimi spokojení.“

Alena Geršlová: „Další otázku, jak pomáháš žákům ve svém předmětu rozvíjet kompetence 21. století?“

Garant ekonomických předmětů: „21. století je zaměřené podle mě hlavně na digitální gramotnost a na komunikační schopnost, takže samozřejmě ano, snažíme se výuku směřovat k tomu, aby oni, co nejvíce byli nuceni mluvit, takže se do té výuky zařazuje strašně moc samostatných úkolů, které pak ti žáci řeší buď formou nějaké řízené diskuze nebo referátu anebo hodně prezentací a ty prezentace bývají jak individuální, tak skupinové. U individuální je potřeba dopředu to téma s nimi nějakým způsobem zadat a nechat jim nějaký prostor, aby to byli schopni, jak pojmout, ale výstupy některých těch žáků jsou opravdu i pro mě obohacující, protože když si správně zvolí to téma, které je zajímavé, tak řada těch žáků je schopná najít, dostat se ke zdrojům, které člověk prostě není schopný obsáhnout. Ten internet je opravdu daleko široký, takže ty prezentace se velmi osvědčují v tom ústním projevu, ale i v tom, jakým způsobem oni to dokáží graficky zpracovat a předat ty informace těm ostatním a ve většině případů je to zaujme. Teď jsme měli, žák si připravil prezentaci na obchodování s akciemi je vidět, že to prostě dělá prakticky, protože tam měl takové slide snímky, kde byly nějaké výsledky toho obchodování, a popisoval jakým způsobem to teda on dělá, co využívá za aplikaci a tak, takže jako zaujal ostatní. Skupinové práce jsou zase velmi dobré pro budování toho týmu, stanovování těch rolí v tom týmu, takže ty se zařazují taky velmi často pokud je to vhodné pro tu výuku a zase je potřeba ta příprava, tak aby je člověk měl tu třídu rozdělenou na nějaké skupinky, kde jich není příliš hodně, protože jak je ten tým příliš velký, tak to nefunguje, takže ideální jsou takový 4 žáci v týmu. Skutečně, pokud se to podaří a rozdělí si ty úkoly, tak pak se za tu hodinu dá ten výsledek té práce zase těm ostatním sdělit a já to většinou dělám tak, že jim dám nějaký prostor a ten výsledek té práce potom stručně píšeme na tabuli tak, aby ti ostatní vlastně nejen to slyšeli, ale i viděli a mohli si ke konci hodiny případně udělat nějaké

poznámky do sešitu, aby věděli, co se tam teda řešilo, na co se přišlo a protože je potřeba ještě i tu digitální gramotnost samozřejmě tak spousta úkolů se dá zpracovávat digitální formou, využívání vlastně toho prostředí Teamsu, kdy formou nějakých zadání domácích úkolů, že tam máme vlastně sdílené dokumenty, to taky velmi často dělám, že se rozdají jednotlivé otázky a každá třeba dvojice má zpracovat odpovědi a píšeme to rovnou v tom prostředí Teamsu do sdíleného prostředí. Každý si vybere nějakou barvičku a tím, jak to tam naskakuje, tak ti ostatní to samozřejmě vidí všechno, co se tam řeší, tak je to taky takový docela dobrý nástroj, který se dá využít.“

Alena Geršlová: „Dál bych se chtěla zeptat, kde bereš inspiraci na tady ty aktivity, co s nimi dělat, jestli mezi sebou třeba v předmětové komisi nebo máš nějaký jiný externí zdroj?“

Garant ekonomických předmětů: „Já si myslím, že základem je určitě hlavně zkušenosti, takže opravdu s kolegyněmi dost často probíráme, co jsme kde dělali, co se nám osvědčilo, co nového, protože každý má trochu jiný způsob výuky. Ono nedá se říct, že pokud někdo by učil tak a někdo tak a je to úplně super všichni něco zadávají dobrého, každý něco najde, takže to sdílení je tam velmi důležité, ať už z hlediska těch úkolů, ať už z hlediska nějakých trikových videí, ať už z hlediska prezentací, zdrojů, ke kterým člověk přijde a hodně samozřejmě je to i o tom, že si pak říkám, jestli se to vůbec osvědčilo, protože zase záleží na té třídě, že jo. Některá třída spolupracuje, takže člověk si řekne, wau tady je to bude bavit a ono je to vůbec nebaví. V některých třídách to funguje úplně jinak je to hodně různorodé, ale pokud je to aspoň trochu kreativní a hodně se mě osvědčily, vracíme se ke kořenům, barvičky. Když jim jdu dát nějaký úkol, kde oni můžou opravdu kreslit třeba pastelkami, fixama a prostě dělat si ty grafy a třeba si tam něco nakreslit anebo vystříhnout nalepit, tak to je bomba a spoustu si toho i schovávám, protože je to fakt moc hezký, inspirativní a třeba, když potom mám nějakou třídu, která není tak akční, tak jim to ukážu, co všechno se dá vymyslet, za vyučovací hodinu. Takže to předávání zkušeností je úplně základ, pak samozřejmě byla velká inspirace takové ty společné aktivity. To znamená spolu organizování nějakých soutěží, exkurzí, nějakých workshopů. Teď se tady snažíme pořád zapojovat i lidi z praxe, takže když nám tady přijde někdo, udělá si ten čas pro ty děti a předá jim vlastně ten svůj pohled, kdy oni vidí, že v podstatě potvrzují to, co my jim říkáme teoreticky. Skutečně funguje teď právě jmenovitě měli jsme v rámci

projektu bankéři do škol přímo vlastně pracovníka banky, který má na starosti mobilní bankovníctví, takže je zajímavé i z hlediska vlastně toho, jak se to tvoří, jak se to vlastně do toho mobilního a internetového bankovníctví postupně zapracovává, jaké jsou tam bezpečnostní rizika a podobně. No a pak samozřejmě literatura, internet, články, školení.“

Alena Geršlová: „Tím si mi vlastně odpověděla skoro na tu další otázku, jak bys popsala, jak probíhá na naší škole podpora kariérového rozvoje? Zvete odborníky z praxe, a tak nevím, jestli bys k tomu ještě něco chtěla dodat?“

Garant ekonomických předmětů: „Je tady snaha do té teorie dostat tu praktičnost, to znamená, že opravdu my se hodně snažíme ty děti motivovat tím, že se jim to potom v tom budoucím životě bude hodit a snažíme se jim ukázat vlastně to, že to má smysl, že když budou mít nějaký základní znalosti a dovednosti, tak potom na tom trhu a vůbec v životě je malá pravděpodobnost toho, že by jim někdo dal nějaké informace, které nejsou úplně přesné a mohli by je kdy zavést na cestu, kterou nechtějí. V podstatě, aby se vyznali v tom praktickém životě a nenechali se prostě nalákat na nějaké super hyper výhodné nabídky, ať už pracovní nebo prostě investiční nebo jiné, aby si v tom životě poradili a myslím si, že jako škola tohle hodně podporuje. Ne nadarmo jsme byli vyhlášeni několikrát školou zaměstnavatelů, která připravuje děti na pracovní život. Máme velkou podporu z hlediska vedení školy právě pro ty mimoškolní aktivity a kromě toho, co jsem říkala jako jsou ty exkurze nebo ty soutěže, tak je tady spousta výukových programů a projektů a je tady i možnost vlastně si složit nějaké certifikované zkoušky, pořádá se tady projekt kam po maturitě, kde se vlastně zase ti žáci mohou seznámit s různými nabídkami ostatních vysokých škol nebo zaměstnavatelů, kteří jim vlastně popisují ty pracovní pozice a aby si udělali představu, o co by tedy v rámci toho oboru mohli mít zájem. Spolupracujeme s různými organizacemi, které podporují právě tu podnikavost, kreativitu, uplatnění na trhu práce, například je to Lipka velmi jako rozvinutá spolupráce už několikaletá v rámci, které se dělají takové mini projekty zaměřené především na podnikavost na to, aby ty děti zjistily, co vlastně chtějí, kde by se chtěly, v jakém oboru uplatnit, takže v rámci té Lipky se tady provozují už několik let takzvané studentské firmy. Nebo různé programy, které podporují tu kreativitu, pak jsme úspěšně navázali spolupráci s investorem, což je ekonomická asociace zaměřená na výuku ekonomických

předmětů. Pořádá už několik let ekonomické olympiády, různé přípravné kurzy pro žáky, kde si můžou zkusit svoji úroveň svých ekonomických znalostí. Pořádají spoustu online školení, které srovnáváme dobré jsou v tom, že ze všech těch školení dělají záznamy, které potom těm, kteří si to zaplatí vlastně poskytnou online, takže se dají využít v podstatě pro ostatní kolegy nebo pro nějaké budoucí, když se k tomu chce člověk vrátit, tak se může podívat vlastně co všechno se tam řešilo. Samozřejmě Jihomoravské centrum a tam jsme vlastně navázali spolupráci asi před 3 roky. Oni mají různé dílny, kde si žáci mohou vyzkoušet spoustu věcí. Hlavně je to myšleno pro technicky zaměřené obory, kde oni mají ty inkubátory a mají, říká se tomu laboratoře, kde si můžou za nějaké členství vyzkoušet úplně všechno, od nějakého 3D tisku až po návrhy nějakých webových stránek. Prostě mají to tam nejmoderněji vybavené. Oni to primárně nabízí pro vysoké školy, ale i pro střední školy, a i dokonce pro veřejnost, takže záleží, co od toho člověk chce. Hodně spolupracujeme s Úřadem práce, každý rok se tam dělá vlastně taková dvouhodinová exkurze, kde se žáci zase seznamují s fungováním toho Úřadu práce s možnostmi, které nabízí. Mají to zaměřené i samozřejmě na to, aby je seznámili s širokou škálou jednak těch pracovních pozic, protože oni tam mají všechny ty pracovní pozice rozpracované z hlediska požadavků, náplně a tak dále. Řada těch dětí vidí až na tom Úřadu práce, co všechno to obnáší, teda ta pracovní zařazení, pak tam mají samozřejmě hrozně moc těch vysokých škol a vůbec taky obecně zase říkají takové ty základní zásady té přípravy.“

Alena Geršlová: „Na začátku jsi říkala, že jsi začala učit v roce 1996 a od té doby jsi musela určitě změnit styl učení?“

Garant ekonomických předmětů: „Když si vezmeš v roce 1996, kdy jsme neměli ani počítač ani notebook ani dataprojektor a v podstatě všechny ty přípravy byly v papírové podobě, když jsem těm žákům chtěla něco dát, tak jsem to musela opravdu, napsat na psacím stroji, naštěstí teda umím psát všemi deseti. Ta výuka byla postavená na tom učiteli, na tom, co našel, co jim nadiktoval. Ale ty možnosti, které jsou teď je to úplně jiné. Dneska už tím, že můžeme využívat tu techniku, že si žáci mohou sami hledat a ověřovat ty informace, že to mají zpracované v nějaké podobě, která je pro ně příjemná nemusí si to psát všechno slovo od slova. Mohou taky třeba využívat programy v rámci bakalářů, ale hlavně v rámci Teamsů, kdy třeba z mé strany jim všechno, co probíráme v podstatě nahrávám do toho jejich týmu, tak aby i když jsou

třeba nemocní nebo nestihnou nebo se k tomu chtějí vrátit něco jim není jasné, aby se k tomu mohli znovu vrátit, podívat se na to, mají to jako přípravu na nějaké testy. Testy se teď hodně píšou online ve formátech, jo je ta výuka prostě úplně taková řekla bych zajímavější, určitě ale akčnější z hlediska těch žáků, protože jsou víc vtáhnutí do děje. A taky tím, že jsou ty možnosti v nějakých těch výukových videí nebo i v takových těch podcastech, je hodně youtuberů, těch influencerů prostě ti, kteří jsou ta jejich věková skupina a kteří jim to dokážou podat zase z jiné perspektivy a zábavněji. To všechno se dá využít a tím se to zastřešuje.“

Alena Geršlová: „Chtěla bys něco dodat?

Garant ekonomických předmětů: „Možná ještě to, že strašně důležité je to vzájemné sdílení těch zkušeností a existuje teďka řada sociálních sítí a skupin, kde se člověk může inspirovat. Teď mě zrovna napadlo je taková zkušenost třeba řada učitelů přijde na něco, co se potom člověku osvědčí, protože to chce vyzkoušet. Takže my jsme teďka zavedli třeba takovou aktivitu jmenuje se to slido a je to v podstatě taková online komunikace na názory, že ty děti se dost často bojí zeptat nebo zapojit se, měřit svůj názor, protože většinou je tam nějaký mluvčí, že jo 3 – 4, kteří jsou takoví ti, kteří se prosazují a ti ostatní jsou potom v pozadí, takže to je taková aktivita, která se dá dát přímo do prezentace a oni se v podstatě tím, že s ním sejmou si ten QR kód, tak vlastně můžou napsat svůj názor nebo otázku odpověď, to se nám osvědčilo, že je to dobré, ty děti vystoupí z té komfortní zóny jsou pořád anonymní, ale nebojí se zeptat, tak to je taková dobrá aktivita. Nebo jsme teď načerpali takovou jinou přes sociální sítě, protože učitelů je samozřejmě hodně, každý přijde na něco jiného. Ta se zas jmenuje přípravný test no a to je úplně úžasný na opakování. V podstatě je to založený na barvičkách, které mám ráda a takže se dají nějaké otázky děti napíší odpovědi, pak si vezmou tu jinou barevnou a vlastně se sousedem si teda diskutují, co napsali a když se jim to líbí a nemají to tam, tak si to tam dopíší tou jinou barvou no a 3 krok je, že si teda uděláme společné opakování to znamená, že si říkáme co by v té otázce mělo být a oni tou 3 barvou vlastně dopíší ještě to, co jim tam ještě chybělo a to je taková dobrá příprava na budoucí test, kdy oni vlastně vidí těmi barvami, co jim tam chybělo a tím, že si to postupně uvědomují, tak si to lépe zapamatovávají. To se mi zdá úplně úžasný, mám ty barvičky strašně ráda. Možná bych ještě řekla jednu věc, a to je to, že někdy ti žáci říkají: „Ježíš to je zbytečný, proč se to máme učit?“ Tak se

jím snažíme pořád vysvětlovat, že sice budou mít nějakou školu, budou mít nějaké vzdělání, ale ty podmínky na trhu práce se pořád tak rychle nemění, že nikdy neví, co vlastně budou potom v tom životě potřebovat. Vývoj jde strašně rychle, a právě čím více budou mít z každého něco potom budou vědět kam sáhnout.“

Alena Geršlová: „Moc děkuji za rozhovor.“

Příloha č. 5

Přepis rozhovoru s garantem českého jazyka a literatury ze dne 20.12.2023

Alena Geršlová: „Úplně na začátek bych se Tě chtěla zeptat jakou máš aprobaci, jak dlouho pracuješ jako pedagogický pracovník a jaké předmět/y učíš?“

Garant českého jazyka a literatury: „Mám filozofickou fakultu češtinu jako učitelský obor pro střední školy a filologii a učím tady 23 let, vlastně hned po škole jsem začala učit a setrávám pořád u nás na škole. Ještě jsem měla říct, že učím češtinu, teda čistě češtinu občas občanskou nauku, která s tím malinko souvisí, ale tu zaplat' Pán Bůh letos nemám.“

Alena Geršlová: „Říkáš učíš češtinu, ale hlavně jsi garantem předmětové komise, jaká témata se v tom tvém předmětu hlavně v té češtině objevují v rámci kariérového vzdělávání?“

Garant českého jazyka a literatury: „Vlastně jsou to všechny, nejvíc je to asi vidět v administrativním stylu, když děláme, protože tam samozřejmě děláme životopis a děláme motivační dopis jako slohový útvar, který nějakým způsobem se snažíme propojit i s tím, aby to využívali v životě a celkově vlastně děláme i úřední dopis obecně, což je věc, která se nám zdá taková jako praktická, takže na to klademe docela důraz, protože řada těch studentů našich nakonec, když vytvoří nějaký komunikát, tak to bude spíš tady ten úřední dopis než, že by psali nějaký úvahy a vypravování. Nejsme úplně jako líhně budoucích nositelů Nobelovy ceny za literaturu, takže se soustředíme spíš na toto. Takže určitě v tom, v té stylistice se tomu věnujeme tímto způsobem, ale celkově s tím samozřejmě souvisí nějaký rozvoj komunikačních dovedností, tak jak jsme si to naznačovali, protože se vlastně snažíme, aby ty děcka se naučily komunikovat, aby využívaly zdvořilostní strategie, aby dokázaly vlastně rozlišit věcnou informaci od nějakých subjektivně zabarvených, aby si byli vědomi toho, že vlastně třeba pracovní kontakt potom vyžaduje především přes takový ten odbornější a administrativní styl, který samozřejmě po nich vyžaduje jednak spisovný vyjadřování, jednak teda nějaký formální vyjadřování jednak to, aby tam byla prostě ta věcnost, správnost, aby byli schopni to odlišit prostě u těch textů, které jsou třeba umělecky zabarvené, kde si můžou dovolit samozřejmě to subjektivní ladění, můžou

jít prostě mimo oblast spisovnosti atd. Takže na to se soustředíme a když se vlastně začíná řešit komunikační model hned v 1. ročníku, tak si ukazujeme, jak ta komunikace funguje a vlastně se tím dostáváme i třeba k pracovním pohovorům, kdy upozorňujeme na to, že funguje samozřejmě i řeč těla, že to není jenom o tom co sdělují, ale i to, jak vypadají při tom pohovoru, takže se do toho snažíme trochu fušovat i když samozřejmě to dělají hodně třeba v občanské nauce a i se tomu věnují kolegové z odborných předmětů, tak mi to trošičku v té češtině vlastně taky zmiňujeme, protože to s tím prostě souvisí. Takový ten haló efekt, tak jak to zapůsobí hned v momentě, kdy vstoupí do místnosti, kam se postaví, do které části, jestli navážou přímý oční kontakt, jak podají ruku, to s tím všechno souvisí. Takže se to většinou zmiňuje vlastně, když se hovoří o komunikaci obecně a je taková jako snaha trochu to opakovat a zmiňovat v určitých souvislostech ono se to nabízí i v podstatě, když třeba děláme rozbor nějakého literárního díla, je tam nějaká situace společenská, tak vlastně i na tom se to dá doložit, snažíme se je vést k tomu, aby prostě řekli ano tak tohle to je prostě špatně, tohle je dobře, proč to tak je, jo takže ono to tak prorůstá není to vyložene tak, že bychom měli vyjma té stylistiky, že bychom měli hodiny zaměřený přímo na toto, ale v podstatě se nám to tam neustále jako projevuje, propisuje do těch dalších témat, protože je to prostě ta komunikace, něco co se jich bude týkat celý život a je to prostě důležitý i potom pro tu práci.“

Alena Geršlová: „Když jsi teď mluvila tak to vypadá, že je to opravdu průřezově od 1. do 4. ročníku a že se tam objevuje hodně různých tématech. Jak žákům zvědomujete, že na tohle ať si fakt dávají pozor nebo pojďme si to nacvičit, že tohle opravdu budou potřebovat v životě. A tak se ptám, jakým způsobem jim to zvědomujete?“

Garant českého jazyka a literatury: „Nemůžu to říct za všechny kolegy asi, ale já to osobně dělám nebo myslím si, že se to snažím dělat, protože čím déle učím, tak tím víc mám pocit, že je potřeba těm žákům vysvětlovat, proč to děláme, proč se tomu věnujeme, protože oni často mají pocit, zvlášť tím, že jsme třeba technicky zaměřená škola, že ta čeština je něco navíc, že je to vlastně obtěžuje, že to úplně zbytečně ubírá místo jejich mozkovým buňkám, zaplavuje mne něčím, co je pro ně nepodstatná věc a je to ale roztomilý, že většinou hned po maturitě, tak do půl roku se ozývají a potřebují udělat kontrolu textu a potřebují prostě nějakým způsobem poradit, že jdou

někam, napíše dopis a jak má vypadat žádost. Říkám děti 2. ročník nalistujte si sešity, tam to všechno máme, ale jako, že bychom dělali vyloženě nácviky to ne. Spíš se snažím vždycky když vlastně vyskočí v tom tématu něco, co se jim může hodit potom v životní praxi, tak na to upozornit, zkusím je navést na to, aby si sami uvědomili, že to je to, co využijí, a tak vždycky zdůrazňujeme, že vlastně tady to, co děláme, tak třeba ten motivační dopis, životopis, že to jsou věci, které opravdu v životě využijí, který budou potřebovat. Snažím se je vést k tomu, aby už si hned ten 1. životopis, který společně vytváříme, nechali uložený v počítači, aby měli tu základní kostru do které jenom potom doplňují třeba další informace, díváme se, kde na internetu najdou vzory, co jsou relevantní příklady, co nikoli. Zmiňujeme třeba normu, která se nějakým způsobem vyvíjí a proměňuje, aby věděli, že to není něco, co spadlo z nebe, ale že to má i nějakou oporu v normativních příručkách, takže to tam taky děláme a samozřejmě i třeba odbornou tematiku, když zpracováváme odborné texty, citace z literatury a tak dál, tak upozorňujeme na to, že to nepotřebuju jenom proto, že tady píšou nějakou ročníkovou práci nebo že budou studovat vysokou školu, ale že budou třeba ve firmě předkládat nějaké podklady musí to mít podložený, musí prostě přesně ocitovat odkud vzali ty informace, že se pouští do dospělého světa, který už se řídí nějakými pravidly, které musí akceptovat. Že bychom měli vyloženě nějaké hodiny jako škola hrou, kde bychom si nacvičovali scénky, jak to teda bude probíhat, tak to neděláme, ale myslím si, že to provázání na to ano tohle potřebujete do života, vždycky se budete muset prezentovat, tím koneckonců i ten pravopis to, že dokáží používat pravidla českého pravopisu, aby vytvořily komunikát bez chyb až se budou někam hlásit do zaměstnání a posílají třeba dopis nebo i jenom prostě email, kterým okomentují a co posílají za podklady a neměli v tom chyby, že je to důležitý, že to bývá ten 1. dojem pro personalistu jak zapůsobí, protože prostě umí formulovat myšlenku, taky to se snažíme zdůraznit.“

Alena Geršlová: „Ty jsi toho strašně moc řekla a já teď nevím, jestli se mám ptát, jak žákům pomáháš rozvíjet kompetence 21. století?“

Garant českého jazyka a literatury: „Já úplně nevím, jestli jsem si jako jistá tím, co jsou kompetence 21. století, protože si myslím, že tady to je oblast, která v podstatě zůstává neměnná, ale minimálně v tom základu je tam přece pořád to co prostě platilo i ve středověku a platí pořád a to je prostě nějaká lidská slušnost, spolehlivost to,

že jako budoucí zaměstnanec jsem schopen nabídnout to, že splním to, co je mi zadáno to, že přicházím slušně oděn, umím se vyjadřovat, umím se chovat, tak abych ctil filozofii firmy, to si myslím, že jsou věci, které se nemění a jsou pořád platný. Co se k tomu samozřejmě přidává, jako třeba využití nových technologií samozřejmě, ale v tomto směru nás děti dalece předstihují. Takže mohou učit spíš jako ony nás, ale je pravda, že teď třeba narážíme samozřejmě na možnosti umělé inteligence, tak se to snažíme s kolegy řešit, prvotní panika nás začíná lehce opouštět nebo nevím jestli opouštět možná narůstá, ale zároveň připouštíme tu variantu, že to zakomponujeme do výuky, aby to vnímali jako zdroj, o který se lze opřít, ale nelze na něm všechno vystavět, aby to byl jeden z nástrojů a nikoli, aby to zastoupilo výkonného samotného člověka, takže tam třeba hledáme ty cesty, jak to zapojit do výuky a vysvětlujeme, že samozřejmě i to jim bude nabízet možnosti, ale že oni jako svébytná osobnost jsou pořád tím artiklem, který můžou nabídnout a na tom si musí zakládat a musí to budovat, tak ono to je taky snad jako to nejsilnější, co mi to jednadvacáté století evokuje a samozřejmě to, že se už přesouváme z toho, že nepíšeme životopisy klasicky, ale že jdeme do té strukturované formy, že se všechno odehrává v elektronické komunikaci, ale ona má to úskalí ta elektronická komunikace, že samozřejmě se člověk nedívá tváří v tvář tomu člověku. Ono i ten, když to musel napsat rukou ten dopis, tak to byla taková jako osobnější záležitost i na tom stroji, protože jsem si musel dát tu práci a musel se soustředit, aby tam neměl ty překlepy a mnohem víc času tomu věnoval a tím pádem bych řekla, že měl víc prostoru promyslet ty formulace a dobře to zvážit, jestli to stojí za to, to tam napsat, takže v tomto směru jim to sice samozřejmě soudobé technologie usnadňují, ale zároveň jsou trochu jako ošidné v tom, že se může zdát, že je to jednodušší a tím se jako dopouští víc chyb, takže to je možná to, co tak jako je potřeba jim zdůrazňovat, ale jako vůbec to, že já třeba sleduju, že dneska je problém, když jim něco podtrhne ten počítač červeně, oni už to vůbec jako nereflektují, oni prostě mají zažito to, že počítač jim to opraví, ale v čem jako ten proces spočívá, že jim to opraví, takže jim to podtrhne, že to mají špatně a oni to musí jako fyzicky učinit tu opravu, tak to už je trochu jako problém, tady tato myšlenková operace už nenastává obvykle, takže to jsou jako věci, co pořád zdůrazňujeme, ale to bych cítila jako takový nejsilnější moment, ale možná, co teď jsem si to uvědomila, když jsem dělala v 1. ročníku Bibli a pouštěla jsem jim

život Briana, jak se vlastně posouvá i tematika toho, co se ve společnosti jako sluší říkat a nesluší a samozřejmě i potom na tom pracovním poli, tak se trochu proměňuje ta situace a taková ta korektnost v té společnosti a která nemyslím si vždycky, že je úplně jako ku prospěchu věci, ale prostě děje se a může jim komplikovat život a může jim komplikovat situaci, tak to jsem si třeba uvědomila, teď zrovna u toho filmu, že vlastně ten humor, který mě připadá geniální, tak když jsem to teď najednou po delší době pustila, tak jsem si uvědomila, jak z dnešního pohledu prostě to řada lidí může vnímat už opravdu jako nekorektní záležitost a i to je vlastně jako věc, která přináší tady ta doba, takže toto se možná i v souvislosti jako s texty objevuje, protože samozřejmě narážíme na různý pojetí historicky tím, že procházíme historicky tou literaturou, tak i tam vlastně objevujeme tematiku chování se lidí k sobě, jak samozřejmě hodnocení jako ženy, muži, různý rasy, různé pohlaví, to jsou všechno věci, které vlastně souvisí i s tou literaturou a tam si myslím, že je veliký apel na nás, abychom to využili k tomu je vlastně přivést k tomu, aby byli tolerantní vlastně k různým projevům jinakosti toho, že prostě lidská společnost je hodně různorodá a nějaká tolerance toho, že se každý může chovat v rámci samozřejmě slušnosti nějak, může mít jiné preference, může mít jinou víru, může mít jiné zvyky, protože samozřejmě konfrontace s různými kulturami myslím si, že to je u nás jako velký problém, že zvlášť naše prostředí je hodně zakotvený v tom, že takto to je správně a najednou, když to někde dělají jinak, tak jsme z toho strašně překvapení a zrovna teda s tou kariérou mně to připomíná zkušenost mého bratra, kterou studentům taky říkám, že pracoval ve firmě, která patřila korejské společnosti a zaměstnavatelé prostě byli Korejci, kteří tady žili a měli problém s tím, že vysokoškoláci, který nastoupili na brigádu, tak stíhaly ty úkony mnohem rychleji než ti běžní zaměstnanci, takže měli dost času na to, aby si u toho povídali a byla to nějaká manuální mechanická činnost, takže oni u toho hovořili, teď si samozřejmě dělali humor, smáli se a narazili u těch zaměstnavatelů obrovským způsobem, protože ve firmě tohoto typu bylo zvykem opravdu mlčet a pracovat koncentrovaně a oni sice neudělali žádnou chybu, splnili úkol, všechno měli v pořádku, ale to, že se smáli byl důvod k tomu, že bylo doporučeno, aby ukončili tu práci, aby skončili v té firmě, protože to nerozhodil ten zaměstnavatel s tím, že to byla jiná kultura, jiný naturel a vadilo jim to a měli pocit, že to i ty stávající zaměstnance odvádí od toho výkonu a není tam taková ta asijská

zaměřenost na ten výkon a navzdory tomu, že oni vlastně neudělali nic špatně a všechno to, co měli udělat splnili, tak nakonec jim bylo doporučeno, aby odešli z firmy, takže to uvádím studentům, aby si to uvědomili, že samozřejmě tím, jak se promíchává svět, tak narazí na různé kultury a i to tam samozřejmě hraje roli, takže s i myslím, že třeba i to, že se právě přes tu literaturu dostáváme k situacím, které nejsou úplně třeba v českém prostředí obvyklý, takže je to fajn, že je to může trochu připravit na tyhle věci.“

Alena Geršlová: „Když se vrátím ještě zpátky k tomu, když sis uvědomila u pouštění toho videa, že už to moc nesedí na tuto dobu a říkalas na začátku, že už tady učíš 23 let, musela si za tu dobu změnit styl učení?“

Garant českého jazyka a literatury: „Ano hodně, jako přemýšlím nad tím, jak motivovat studenty, jak je aktivovat v hodině, protože jako nejsilněji vnímám to, že se vytrácí schopnost naslouchat, že dřív prostě dokázali studenti sedět v hodině a věděla jsem, že i když si nebudou nic psát a budou celou dobu na mě napojení a budou poslouchat to, co jim říkám, tak jsme to prostě zvládali a oni si jako řadu věcí z těch hodin odnášeli. Dneska, když začnu mluvit trochu takovou jako tu frontální výuku, tak úplně sleduji, jak jako zhasínají ty oči a jak vlastně oni jsou zvyklí slyšet a nic neposlouchat, jak prostě ten zvuk jde kolem nich a oni, jak jsou přehlcení informacemi neustále, protože usínají se sluchátkama v uších, pohybují se po ulicích se sluchátkama, pořád něco poslouchají, ale oni vlastně nevnímají ten obsah oni jsou jenom zvyklí prostě žít v té hlučné samotě. A to je obrovský problém, z mého pohledu pro nás, protože najednou musím mnohem víc přemýšlet nad tím, jak je aktivovat v té hodině a jak neustále měnit styl výuky a dávat nové podněty a mít opravdu rozfázovanou tu hodinu, abych je těch pětáctýřicet minut udržela a nedej Bože, když je mám třeba 7. vyučovací hodinu a oni už mají 6 za sebou, už jsou prostě unavení, už prostě dostali spoustu informací nejrůznějšího typu a teď já tam přijdu a vlastně všechno to, co jim říkám chci, aby věděli, protože je to maturitní předmět. Já vím, že to musí vědět a oni to prostě nechťejí přijímat, protože prostě na to už vlastně ani nemají receptory. Vždycky jim říkám, že kdyby tady seděl šimpanz a měl vždycky na toto slovo, který já řeknu nebo tu definici zvednout určitou kartičku, tak to dokáže jsem přesvědčená, protože opravdu to opakuji každou hodinu, vím co mám v těch testech, takže tady ty věci, na které se budu ptát vždycky znovu jako zrekapituluju

znovu se k tomu vracím a říkám si musí si přece všimnout toho, že to říkám každou hodinu, že je to asi důležitý a napíšeme test a když to má 20% třídy, tak jsem ráda, takže to považuji za velký problém a zároveň ale výzvu hledat ty jiné cesty. Takže třeba mnohem víc střídáme, tady to si vypíšete z učebnice, tady si něco doplníte, tady máte prostě prezentace z té si vytáhnete informace, ale mě se třeba stává, že napíšu na tabuli a oni na mě takhle koukají, ono se to asi hezky poslouchá, oni nejsou zvyklí moc slyšet prostě nějaký projev delší, tak je vlastně baví ta melodie toho hlasu. Oni mi často řeknou, paní učitelko Vy se tak dobře posloucháte, Vy byste mohla číst pohádky večer dětem v rádiu. To je hezký samozřejmě, ale oni nevnímají ten obsah a teď já, jak píšu na tu tabuli, tak oni si ani samozřejmě nepíší, protože řeknou: „Já vás hrozně rád poslouchám, já se chci soustředit na to, co říkáte“ a pak si takhle vezme telefon a vyfotí si tu tabuli a tím má splněno. A tak já si myslím, že je to špatně. Pořád jim vysvětluju, že je potřeba samozřejmě ty dráhy v tom mozku jako iniciovat ze všech možných stran, aby prostě měli nějakou šanci na úspěch, ale v tomto věku samozřejmě to je jako házet hrách na stěnu, takže hledám různé cesty, aby měli oni opravdu doma nějaký materiály, aby si to našli prostě na internetu v Teamsech, aby si mohli něco vytáhnout z těch hodin, aby si něco i museli zapsat, aby aspoň nějaká minimální akce tohoto typu tam probíhala. Ztrácí schopnost psaného projevu obrovským způsobem, neumí psát rukou. My prostě ztrácíme znovu schopnost číst a psát. Číst tak, abych pochopil obsah opravdu, abych chápal i to, co je mezi řádky a psát, takže opravdu prostě píšu. Já, když chci, aby mi odpověděli na otázku celou větou, tak oni jsou z toho úplně zoufalí, oni prostě neumí vytvořit rozvitou větu, ještě tak větu holou dají dohromady, ale rozvitá věta, obrovský problém. A to, co opravdu bývalo kdysi výsadou kněží a pak se to nabídlo celému světu, tak toho se dobrovolně vzdáváme zase kvůli lidstvu, což je teda strašný.“

Alena Geršlová: „Kde bereš inspiraci na tady ty aktivity, abys je nějakým způsobem vyburcovala k nějaké akci? Zmiňovala jsi internet, kde dál, kolegové?“

Garant českého jazyka a literatury: „Bavíme se, hledáme, samozřejmě povídáme si pořád, co děláme, narážíme různě. Jako sama jsem na sebe našťvaná, že tomu nevěnuji dostatek času, chtěla bych víc, ale nemám ho, protože prostě veškerá administrativa to, co s tím vším souvisí a všechny aktivity kolem jsou tak časově náročné, že vždycky říkám, jak bych si hrozně přála začít zase jenom učit, strašně bych to chtěla včetně těch

příprav a tady toho všeho, ale prostě opravdu to jako není dobré, jo na to ten čas není. Ale jsou dneska hrozně moc různé skupiny třeba na internetu, který fungují na sociálních sítích, češtináři třeba sdílejí materiály. Jsou úžasné aplikace, který se dají využívat na to, aby tvořili krásné materiály výukové, to je hrozně fajn všechno. Pro mě je třeba velkou inspirací paní učitelka mojí dcery na základní škole, protože ona je nadšenec do těch věcí, takže dcera vždycky něco začne doma dělat, já to obšírnou a už to aplikuji. Už jsem se jí přiznala, protože se mě to líbí a jako musím říct, že čím déle učím, tak tím víc oceňuju vlastně materiály pro základní školy, pro ty naše studenty, protože ono se to vlastně až tak nemění, jediné, co je potřeba udělat je zvýšit náročnost toho zadání třeba zařazením cizích pojmů a podobně, ale jinak v podstatě my jim moc nerozšiřujeme, ale vlastně to portfolio toho, co oni umí ze základní školy, třeba co se týká jazyka v pár oblastech jdeme víc do hloubky, ale jinak v podstatě setraváme na tom, co se naučili na té základce. Takže pro mě opravdu ty materiály, co jsou pro tu základní školu, jsou super, zvlášť třeba, co se jazyka týká, tak s těma pracuju moc ráda a ono málo platný je to pořád o té rutině a tam prostě zažít si těch pracovních postupů a mít to prostě tak navyklý, že si vždycky holt odůvodním to i tím pravidlem a vždycky zapřemýšlím nad tím, jak vypadá ta struktura té věty, než tam narvu ty čárky, na tom se jako nic moc nemění. Takže to mám ráda, tady ty materiály z těch základních škol a ono to fakt vychází jako spousta, nejsem úplně nakloněná takovým těm alternativám typu líný učitel a podobně, to bych jako práskala holí, ale vždycky se u toho musí přemýšlet. Myslím si, že neexistuje žádný všeho spásný nej komplet nějaká sada aktivit, kterou ti někdo sdělí, ale selským rozumem si z toho vyberu dílčí věci, který prostě podle zkušenosti vím, že budou fungovat, nebo to vyzkouším. Teď hrozně ráda využívám takového toho skupinového učení, ale jako musím říct, že na to, kdybychom neměli tady velikou knihovnu, kam já si můžu tu třídu odvézt a rozdělit ji do toho velkého prostoru, já si to nedovedu představit dělat v hodině normálně ve třídě, protože to jsou aktivity, které jsou super, strašně z toho mám dobrý pocit. Přijde mi, že ty děcka opravdu i to, že spolu musí komunikovat navzájem, že zase se dostáváme k tomu, že je to o tom dát prostor tomu druhému, společně si určit nějaký cíl, spolupracovat, každý musí přinést svoji trošku do toho, taky to skládkové učení to je prostě super věc, ale nejde to dělat v klasických třídách ono by to šlo, ale samozřejmě strašně by to bylo náročný

organizačně a ubralo by mi to tolik sil, že bych se do toho vlastně nepouštěla, ale v té knihovně, tam já si je rozprostřu po tom velkém prostoru a tam to krásně funguje a ráda to dělám a vlastně mě to baví, že chodím po té knihovně, abych poslouchala ty skupinky. Tak to mě těší tady ta věc, že jsou nuceni hledat třeba z filmů a pracovat s tou literaturou faktu. Začneme tím, že se jim taky může hodit do života, a i jako pracovní, aby prostě věděli, že kniha taky něco váží a občas si ji drželi v ruce.“

Alena Geršlová: „Tím jsi mi odpověděla i na další otázku, jestli se sebe rozvíjíš, protože předtím už jsi říkala, že si vezmeš třeba něco od té paní učitelky, ale chodíš třeba ještě na nějaké další vzdělávací akce?“

Garant českého jazyka a literatury: „Chodím, snažím se vyhledávat, když mě něco baví, teď jsme hodně s těma cizincema měli spoustu podnětů a zaplat' Pán Bůh teda ještě, než přišla ta ukrajinská krize, tak jsme už tady měli cizince, takže jsme na to narazili a jsem hrozně vděčná třeba za spolupráci s tou METOU, která se tomu věnuje a měli jsme tady úžasný semináře, holky nás přijely proškolit na různé techniky, a to bylo moc fajn. Bohužel, abych řekla, že se na tom, že je spousta lidí, který to vůbec učit neumí, teda zrovna musím říct, že tak 70% lektorů, tady těch seminářů, tak jsou opravdu lidi, kteří tam absolutně nemají co dělat a nemají co předat a to mě hrozně štve, když se na něco takového přihlásím a zjistím, že je to prostě ztráta času, protože pravidelně se tady ty semináře odehrávají v tom, že půlku času zabere legislativa, která je mě úplně k ničemu, já jako nepotřebuju vědět o jaký legislativní rám se to opírá, já potřebuju takové ty praktické věci a vlastně spousta lidí to neumí připravit. Ten webinář, seminář prostě s tím, že by tam opravdu šli s tou praxí do toho, protože oni to často lidi z praxe nejsou, co si budeme povídat, protože jsou to teoretici a oni prostě tam nabídnou to svoje a nedochází jim, že pro nás je to opravdu ztráta času. Takže já už si vybírám pečlivě a opravdu se snažím si shánět reference, jestli to stojí za to anebo opravdu lidi, který už mám osvědčený nabídnou něco dalšího, tak jdu a pořád to tvůrčí psaní mě hodně baví, ale to už jsem teda dlouho na něčem nebyla, protože už jsem to pak lektorovala i sama. Samozřejmě ta práce s těma cizincema, nějaká prostě funkční gramotnost, čtenářská gramotnost, to jsou pořád věci, který jsou pro nás třeba nosný a zajímavý, ale málokdy se setkáme s tím, že by ten lektor byl opravdu kvalitní. Jsou, ale řekla bych jako šafránu.“

Alena Geršlová: „Když bys měla zhodnotit celkově naši školu, připravuje ta naše škola nebo podporuje ke kariérovému rozvoji naše žáky?“

Garant českého jazyka a literatury: „Celkově je to zastoupené v řadě předmětů, když třeba opravdu vidím něco, co se dá dělat v té občance nebo co třeba dělají holky v ekonomice, jak tam mají opravdu moc hezký programy, tak si myslím, že ano.“

Alena Geršlová: „Děkuji za rozhovor.“

Příloha č. 6

Přepis rozhovoru s výchovnou poradkyní ze dne 19.12.2023

Alena Geršlová: „Já bych vám chtěla moc poděkovat, že jste si na mě udělala čas a úplně na začátek bych se chtěla zeptat, jak dlouho pracujete jako pedagogický pracovník, jak dlouho jako výchovný poradce a jaké předměty tady vyučujete?“

Výchovná poradkyně: „Tak jo mám pocit, že jsem už taková vyvřelina tady, že jako pedagogický pracovník pracuji 36 let jako výchovný poradce pracuji 26 let a ještě byla 1 otázka jaké předměty?“

Alena Geršlová: „Vy zastáváte ještě i jinou funkci než výchovný poradce?“

Výchovná poradkyně: „Ještě jiná funkce zástupce ředitele, a ještě třídní učitel, a to je to, co mě baví asi ze všeho úplně nejvíc být s těma děckama.“

Alena Geršlová: „Jste výchovná poradkyně, takže zřejmě máte i na starosti naše školní poradenské pracoviště. Můžu se zeptat, kdo všechno patří do školního poradenského pracoviště?“

Výchovná poradkyně: „Já teda tomu nějak tak jako šéfuju a máme tam 2 metodiky prevence sociálně patologických jevů a máme tam 1 speciální pedagožku. Bohužel psychologa nemáme, ta nás opustila před x lety, protože šla jinam a byl problém sehnat někoho jiného. Zaplať Pán Bůh teda za speciálního pedagoga. Metodici prevence, to je tak asi s námi se všemi, máme období, kdy se můžeme přetrhnout, tak i období, kdy teda trochu míň, ale určitě na inkluzi, teď dostává zabrat nejvíc speciální pedagog.“

Alena Geršlová: „Dokážete říct kolik hodin se věnujete poradenské činnosti?“

Výchovná poradkyně: „Strašně to skáče, třeba mám den, kdy neučím, tak mám třeba klidně 6 hodin děcka za sebou, že chodí nejvíc, teďka se řeší jejich úzkosti, jejich deprese, jejich sebepoškozování, řeší se, co jsem úplně v šoku, chodí za mnou kluci, kteří takhle nikdy toto neřešili až tak nahlas, ale řeší svoje vztahový problémy ve třídě, že jsou zamilovaný od prvků do spolužačky a teď se dověděli, že jim dala třeba košem, tak i kluci mě tam pláčou. Prostě je to úplně nezávislé osobně od nich no, ale chci říct kolik hodin, tak je den, kdy třeba fakt 6 hodin, ale z toho je den, kdy třeba

musím dělat jiný věci, a tak přijde třeba jenom 1, 2 žáci, ale už jenom to, když srovnám na pedagogické radě jsem hlásila, že od září do toho listopadu se svými starostmi se mi přišlo svěřit 47 dětí. Každý jiný rok v tuto dobu to bývá tak 12, 13 žáků.“

Alena Geršlová: „Takže když to tak můžu říct, tak de facto většina vaší pracovní doby je to poradenství?“

Výchovná poradkyně: „Asi jo nejhorší jsou pro mě, když přijde, položí otázku a já to chci rozvykládat, a to dítě prostě už nepromluví, jo tak to je takový hodně náročný, takový malý vysavač, ale pak se mi to podaří třeba ho rozmluvit. Mám úvazek, učím nějakých 9 hodin, a to mám teda ve 2 dnech, a pak se věnuji poradenství.“

Alena Geršlová: „Když přichází žáci s těmi problémy, objeví se tam i třeba něco v rámci kariérového poradenství?“

Výchovná poradkyně: „Objeví určitě, ale na rovinu, je to čím dál méně, byly doby třeba 10 let zpátky, kdy jsem s děckama toto fakt řešila, chodila jsem za nimi do třídy, bavili jsme se o tom a bylo to i k něčemu si myslím. Co se týká kariérového poradenství strašně se to otočilo a teď je to v takové situaci, že maximálně jim přeposílám materiály, kdy, která VŠ má dny otevřených dveří, když si můžou jít prostě anebo kam si můžou jít, já nevím otestovat jejich profesní orientace, kam vlastně míří. Co byla taková kuriozita jednou za mnou přišla holka ze čtvrtého ročníku, opřela se tak o ten stůl, já jsem ji v životě neviděla, ona mě v životě neviděla, takhle si založila ruce a říkala: „Tak su tady, posílá mě mamka a vzkazuje vám, že si mě máte prohlídnout a říct mě, na jakou vysokou školu se hodím“. Tak to jsem trošku zalapala po dechu, když maminka za tolik let nepoznala, co já chudák. Nicméně dobře to dopadlo něco jsme našly, hodně jsem dřív používala ty učitelské noviny. Hodně jako se to fakt změnilo děcka si to najdou sami a už chodí méně.“

Alena Geršlová: „Děláte nějaký aktivity v rámci kariérového poradenství?“

Výchovná poradkyně: „Určitě u kariérové poradenství teďka třeba 13. 12. tady měli veletrh vysokých škol, a to už je historicky dávná záležitost. Dřív to bylo tak, že na hodinu třeba přijela nějaká vysoká škola v kinosále děcka se ptali, domluvili se, co a jak a dobrý. Jenomže to se znelíbilo kantorům, že pořád děcka chybí, tak teď se to udělalo tak, že to děláme formou jako mini veletrhů jsou tady i firmy i vysoký

a děckám se tak nabízí, co s nimi bude dál, snažíme se, ale já myslím, že není tam nikdo takový, co by vůbec nevěděl.“

Alena Geršlová: „Dělá naše škola něco proto, aby nabízela třeba kariérové poradenství nebo nabízíte ho Vy sama, když se jdete představit v prváku těm našim žákům, že jste výchovná poradkyně, tak představujete i to, že mají možnost se přijít poradit?“

Výchovná poradkyně: „To bez debat, ale v tom prváku ještě nemají moc potřebu, protože jsou rádi, když se někam dostali, ale je pravda, že se mě stalo kolikrát i ve 3. ročníku, že přišel kluk a řekl, já jsem se netrefil, já chci být kuchařem a prostě přestoupí na jinou školu. Skutečně v tom prváku nemají zájem, v tom čtvrtáku jo, hlavně na Gaudeamus je taky posíláme a jako snažíme se určitě.“

Alena Geršlová: „Máte pocit, že o kariérové poradenství nemají zájem nebo prostě si to dělají podle sebe?“

Výchovná poradkyně: „Nevím, čím to je, prostě doma oni mají fakt ten internet a hledají si, ty učitelky mají k dispozici někdo vyloženě přijde, jestli si je může na týden půjčit a listovat si v tom a podívat se nebo za mnou přijdou, co mají dělat, když chtějí studovat psychologii nebo já nevím něco, tak to si popovídáme, a odchází spokojení.“

Alena Geršlová: „Chtěla byste něco k tomu dodat, třeba jenom vy sama za sebe, jak se snažíte třeba rozvíjet děcka, které učíte, jak je podporujete v kariérovém rozvoji, když učíte, tak jestli jim zvědomujete, k čemu jim to bude, na co jim to bude, s jakým předmětem to můžou propojit nebo kde to potom v práci budou moct použít nebo v životě?“

Výchovná poradkyně: „Na toto my narážíme pořád, protože já možná vlastně jim dělám kariérového poradce, aniž bych o tom věděla. Já to beru jako samozřejmost, že jo. Ještě navíc k té psychologii, ty děcka, kdykoliv se na cokoliv zeptají, tak jim to vysvětluji. Je ta psychologie baví, takže oni chtějí studovat, ale už jim nedochází, že berou 30 lidí a hlásí se jich 3000. Je to těžký někdy, ale je fakt, že třeba někdy dojde i k tomu hovoru, že třeba paní učitelko, co mám dělat, ale já hele, já bych tě viděla někde u malejch dětí. Takhle si vykládáme, ale ve třídách, ve kterých učím, že mám k nim blíž, k těm děckám a znám je a mám je ráda, ale nevím, jak moc jim pomáhám v oblasti kariérového poradenství.“

Příloha č. 7

Přepis rozhovoru s ředitelkou školy ze dne 05.02.2024

Alena Geršlová: „Já bych Vám chtěla poděkovat, že jste si na mě udělal čas a chtěla bych Vás nejprve poprosit, jestli byste mi povykládala něco o strategii, o vizi naší školy, ale jestli by šlo jenom vypíchnout podporu kariérového rozvoje žáků a kariérového poradenství?“

Ředitelka školy: „Myslím, že naše škola do budoucnosti v rámci kariérového rozvoje a kariérového poradenství dělá pro naše žáky hodně. V tom, že vlastně od 1. ročníku žáky propojujeme s firmami, s vysokými školami a pracujeme na tom, aby měli reálnou představu o tom, co v té firmě jsou za pozice, co by mohli dělat, ale současně také propojení teorie s praxí. Další věc, kterou se zabýváme, tak jsou vlastně žáci, kteří jsou ohroženi odchodem ze školy z důvodu neúspěchu ve vzdělávání, kdy je tady vlastně školní poradenské pracoviště, které úzce spolupracuje se všemi učiteli, řešíme jakým způsobem bychom mohli žákům pomoci, řeší se doučování, konzultační hodiny a další skupinou jsou pro mě nadaní žáci, to znamená, že žáci, kteří vykazují v některých oblastech nad nechci říct nad schopnosti, ale v podstatě jakoby jsou dál než všichni ostatní v těch vědomostech, k tomu vlastně se snažíme tedy vést kroužky, které právě podporují tyto žáky, ať už to jsou kroužky programování nebo v rámci kybernetické bezpečnosti. Myslím si, že tady třeba určité rezervy ještě máme a že bychom to tady měli vlastně ten výběr těch nadaných žáků právě ve spolupráci s tím školským poradenským pracovištěm více. Potom bych chtěla, aby si všichni žáci, začali tvořit svoje portfolio, ve kterém by zaznamenávali právě to, kdy se setkali s jakou firmou, na jakých workshopech, kdy obsluhovali, jakou odbornou praxi a i to, jakým způsobem je to vede pro další jejich život. To znamená, jestli se rozhodli pro vysokou školu, tak aby využili ty své znalosti, to své portfolio třeba při přihláškách anebo zase naopak, když by šli do zaměstnání, tak využít to, co už absolvovali, kde získali nějaké certifikáty, tak ve svém životopisu.“

Alena Geršlová: „Perfektní a to všechno, co jste teď říkala, je to někde napsané nebo je to vyloženě jenom nepsané?“

Ředitelka školy: „V každém rámcovém vzdělávacím programu máme v podstatě, jak se bude pracovat se žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a je tam i jak se bude pracovat se s nadanými žáky nebo jaká je vize práce s nadanými žáky, takže toto určitě psané je myslím si, že to určitě nebo vím, že to mají určitě propsané školské poradenské pracoviště ve svých plánech a jinak si myslím, že to žákovské portfolio dnes už existuje řada aplikací, které se dají využít a je to o tom vést k tomu žáky v některých hodinách, aby si je založili někteří žáci už to dělají, ale záleží na nich.“

Alena Geršlová: „Má tady tohle někdo na starosti, koordinuje tady toto všechno někdo?“

Ředitelka školy: „Zatím ne, ale v budoucnosti se těším, že až dostuduje naše paní personální, takže se tomu bude plně věnovat, že vlastně kromě té své personální práce, protože pro mě ty 2 věci úzce souvisí a myslím časově to bude nějaký letní program, kterej vlastně už bude, co nejdříve třeba zaměřen na 2 - 3 třídy a postupně, aby se ty třídy probíhaly, které třeba si budou vytvářet to svoje portfolio právě s využitím třeba aplikace, co tady nabízeli. Takže zatím ne, ale doufám, že v nejbližší době ano.“

Alena Geršlová: „Máte vy ponětí, jakými aktivitami se u nás podporuje kariérový rozvoj žáků?“

Ředitelka školy: „Myslím si, že jsou to všechny workshopy, veškeré v podstatě takové akce jako, kam po maturitě, myslím si, že těch aktivit jako tady ve škole je celá řada a určitě si každý žák může najít tu svoji oblast, kde se chce rozvíjet. Jsou to i různé soutěže v rámci odbornosti, které tady prostě jsou a skutečně záleží jenom na těch žácích, kudy se vyberou, kam půjdou a čemu se chtějí věnovat. Kromě toho si myslím, že řada žáků chodí už dneska na brigády i během školního roku, takže v podstatě oni už někteří v rámci souvislé praxe se třeba kontaktují se svými budoucími zaměstnavateli a už s nimi nějakým způsobem spolupracují, takže si myslím, že ta vazba u nás skutečně praxe versus škola je docela velká.“

Alena Geršlová: „Je pravda, že je tady toho hodně a jak vy říkáte, že je na žácích, co si najdou a jde právě o tu motivaci. Podporujete vy nějak třeba naše pedagogy

v rámci toho kariérového rozvoje nebo aby věděli, co je kariérové vzdělávání, kariérové poradenství, aby uměli namotivovat ty žáky?“

Ředitelka školy: „Já si myslím, že nikomu v ničem nebráním v žádných aktivitách naopak jsem pro všechny aktivity, které jsou pro žáky, protože pro mě to, že půjdou do praxe, na exkurzi, budou mít workshop, odbornou přednášku, má daleko větší přínos, než když budou sedět v lavici a poslouchat tam nějakou suchou teorii. Takže co se týká podpory vyučujících, tak oni dobře ví, že z mé strany ta podpora je maximální a co se týká motivace žáků, ono je to strašně těžké v dnešní době, protože samozřejmě motivovat žáky jako samo o sobě k učení už je problém a motivovat žáky k tomu, aby měly nějaký prostě takový tah na branku, v tom, co chci dělat, jakým způsobem, tak to vidím, že začne trápit až na konci toho jejich vzdělávání. A v té době, kdy tady stráví 4 roky, tak ten 1. ročník, to jsou rádi, že jsou rádi až tak od toho 2. – 3. ročníku si třeba hledají v rámci toho oboru nějaké brigády a jako motivace určitě podporujeme všechny soutěže, určitě podporujeme to, když sami žáci přijdou a řeknou, domluvili jsme si přednášku, takže toto se snažíme, ale jako jedince, jakože by byl nějaký systém motivace jedinců to snad ani nejde.“

Alena Geršlová: „Dobře pobavili jsme se o té podpoře toho kariérového rozvoje žáků, můžeme se ještě v krátkosti pobavit o tom kariérovém poradenství tady u nás na škole, kdo ho má na starosti, co se v jeho oblasti tady děje, neděje?“

Ředitelka školy: „V současné době si myslím, že toto by měla být oblast paní výchovné poradkyně už z principu, který tady prostě je, že vlastně má i jakoby pod sebou dalšího pomocníka, což je speciální pedagog, takže ona by v podstatě měla pomáhat těm žákům, kteří třeba z důvodů, že nezvládají to učivo odchází nebo by měla pomáhat při výběru vysoké školy, ale určitě to není jenom ona, myslím si, že ty návody jak dál nebo na co se zaměřit, tak právě dávají i některé ty akce, které tady jsou, což jsou třeba právě to kam po maturitě, kdy se tady teda prezentují vysoké školy a potom jsou to i vlastně vstupy těch firem, které představují, co jsou za firmu, co dělají, jaké nabízí podmínky, takže si myslím, že to není jenom na té 1 osobě, ale je to skutečně provázaně a vlastně tady ty vstupy firem organizuje jak teorie tak praxe. Zase, když si budu chtít najít, tak si to tady najdu.“

Alena Geršlová: „Před poslední otázkou, ještě bych se chtěla zeptat, jestli třeba bud' to Vy nebo někdo tady ve škole mapuje uplatnění našich absolventů na trhu práce nebo na vysokých školách a vůbec jak prezentují naši školu?“

Ředitelka školy: „Uplatnění na trhu práce nám zmapovává Úřad práce, který vlastně nám vyjíždí tabulky, kdo, jak z jakého oboru je nezaměstnaný nebo se hlásí o podporu na Úřadu práce. My jsme kdysi dělávali takovou zpětnou vazbu dokonce jsme rozdávali i korespondenční lístky a čekali jsme, jak nám budou žáci odepisovat, jak se jim daří na vysokých školách nebo ve firmách, ale bohužel to bych řekla, jak žáci opustí budovu alma mater, tak jsou ve spojení pouze se svými třídními učiteli nebo s oblíbenými učiteli na této škole, ale jako nám jako vedení se moc zpětných vazeb nedostává. Nevím jak to udělat ale prostě nemáme, ale zase po zpětnou vazbu třeba znám ze základních škol, kdy nás vlastně kontaktují základní školy a zvou si tam naše prváky, druháky do předmětu Svět práce, aby přišli říct o škole a jak se jim daří, takže jako toto funguje, ale nefunguje to, že by z vysokých škol nám tady přišli žáci říct, jak se jim daří nebo nedaří nevím čím to je možná i tím, že v podstatě narazí třeba na některý předmět, kde tápou i když v ostatních třeba jsou excelentní, ale prostě není úplně taková jako provázanost a možná i ochota z jejich strany reagovat na to, aby nám to řekli a zase je to o tom, jak motivovat ty žáky pro to, aby to udělali. Jestli mi někdo poradí budu ráda.“

Alena Geršlová: „Moc děkuji, teď úplně nakonec chtěla byste něco tady k tomu tématu dodat, nějak to shrnout?“

Ředitelka školy: „Já se určitě těším, že vlastně kariérové poradenství jako takové na naší škole rozjedeme takovým fundovanějším, praktičtějším způsobem, že to nebude jenom o tom, že to budu mít někde napsané, ale budu doufat prostě ty věci, které se budou týkat těch žáků nadaných a ohrožených neúspěchem a za speciálními vzdělávacími potřebami 1 strana mince a 2 strana mince pro mě bude to, že se někdo tady bude starat o to, jaké další možnosti třeba ti naši žáci mají i když si myslím, že jako neorganizovaně nebo já nevím neplánovaně se to děje, ale možná tomu dát do budoucnosti nějaký formát, aby to prostě ještě líp fungovalo.“

Alena Geršlová: „Moc děkuji za rozhovor.“